

SCENELIV

#06 – 2024

Dansk Skuespillerforbunds medlemsblad

TEMA:
Hav værktøjet i orden

INDHOLD		
4	#LABORATORIET LAD MIG VÆRE DIN JESUS <i>For Simon Kongsted giver det en frihed at skabe noget selv, og det har han gjort ved at lade sig inspirere af DR's podcast med titlen 'Biblen let fortalt'. Vær med til skabelsen af teater om Skabelsen.</i>	22
6-13	TEMA: HAV VÆRKTØJET I ORDEN	
6	FRA LANDSBYKIRKE TIL KATEDRAL <i>Mange medlemmer af Dansk Skuespillerforbund har mødt Naja Månsson, der arbejder med stemmen og dermed også med at udvikle en kropslig refleksion.</i>	26
9	HUSK FØDDERNE! <i>Når man plejer kroppen som det vigtigste værktøj for en scenekunstner, er det i den forbindelse også vigtigt at huske fødderne – og fodtøjet. De to ting bliver for ofte glemt.</i>	30
10	BAG MASKEN <i>Maibritt Særrens plæderer for, at skuespilleren i de frie perioder, der opstår, laver sit eget laboratorium og inde i det sørger for at blive bedre til at sætte det fysiske og det mentale fri.</i>	31
14	EN SKUESPILLER I 15 FORSKELLIGE ROLLER <i>Jakob Højlev Jørgensen spiller i stykket 'Kaptajn Utrolig' flere roller – nærmere bestemt 15 styks. Læs om hvorfor skuespilleren kom ud i den særlige situation.</i>	
16	KLASSIKEREN KUNSTEN AT BINDE KNUDER OG VISE KØNNENE PÅ EN NY MÅDE <i>Årets serie af dansefotos stammer fra en forestilling af QUARTO i deres reb-serie. Med andre ord bindes er hermed en knude på serien af dansefotos.</i>	
18	I SKUESPILLETS TJENESTE JAN HERTZ <i>Han har brudt forestillingen om, hvad en skuespiller kan og skal på mange forskellige måder. Læs om en svær tid på skuespillerskolen, forskellige roller i svensk teater og cheftiden på Amager Scenen og Pantomimeteatret.</i>	

Vores hjemmeside:
www.skuespillerforbundet.dk

Vores hjemmeside til efteruddannelse
og netværk: www.dsfstudio.dk

Vores facebookgruppe 'Medlem af Dansk Skuespillerforbund'. Gruppen er kun for medlemmer

Vores facebookside 'Dansk Skuespillerforbund'

Vores instagramprofil 'Dansk Skuespillerforbund'

FØDSELSDAGE

→	Rolf Hansen 1. jan.	50
→	Jens Albinus 3. jan.	60
→	Carl Martin Norén 3. jan.	50
→	Laura Ljungdahl 4. jan.	50
→	Henrik Thomsen 5. jan.	75
→	Morten Rose 7. jan.	50
→	Frederik Ømann 7. jan.	40
→	Sara Line Møller Olsen 8. jan.	40
→	Jens Brenaa 11. jan.	85
→	Ghita Nørby 11. jan.	90
→	Mette Agnethe Horn 11. jan.	60
→	Tuva Semmingsen 13. jan.	50
→	Pil Egholm 14. jan.	50
→	Michael Brostrup 15. jan.	60
→	Joel Hyrland 16. jan.	40
→	Fatima Cerqueira Moreira 24. jan.	70
→	Peter Holst 25. jan.	70
→	Kirstine Brøndum 26. jan.	75
→	Henrik Holmen 27. jan.	40
→	Vibeke Nielsen 28. jan.	50
→	Søren Hossy 31. jan.	60
→	Jan Tjerrild 31. jan.	60
→	Per Lykke Hansen 1. feb.	60
→	Stine Fischer Christensen 3. feb.	40
→	Mette K. Madsen 4. feb.	50
→	Jan Maxmiling 5. feb.	80
→	Steffen Sommerstedt 5. feb.	50
→	Linnéa Dahlgren 7. feb.	30
→	Sofie Akersø 8. feb.	40
→	Lene Vasegaard 9. feb.	85
→	Nila Ramayya 10. feb.	80
→	Henrik Lykkegaard 14. feb.	60
→	Helene Egelund 16. feb.	60
→	Martin Loft 18. feb.	60
→	Helena Bjarkadottir 19. feb.	30
→	Ida Hasselbalch 20. feb.	75
→	Magnus Haugaard 20. feb.	30
→	Stig Fogh Andersen 24. feb.	75
→	Emma Swenninger 27. feb.	50

VORES KANALER

SCENELIV #6 – 2024

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 6 gange årligt.

Oplag: 2.900 eks. – Abonnement: 425 kr. årligt

Dansk Skuespillerforbund
Tagensvej 85, 3. sal
2200 København N
Telefon: 33 24 22 00
Mandag-fredag 9-12 og 13-15
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve og lign. sendes til:
jwj@skuespillerforbundet.dk

Redaktion: Jacob Wendt Jensen (redaktør)
Benjamin Boe Rasmussen (ansvarshavende)

Annoncer sendes til: Kristine Høeg,
krh@skuespillerforbundet.dk

Forside: Malaika Berenth Mosendane
Foto: Lærke Posselt

Grafisk design: Spine Studio
Tryk: KLS PurePrint

Debatindlæg og mindeord må maks. fylde 2800
anslag inkl. mellemrum

ANNONCEPRISER OG FORMATER (b × h)
Helside (215 × 280 + beskæring) 10.000 kr.
Bagsiden (215 × 220 + beskæring) 10.000 kr.
1/2 side (196 × 124) 5.500 kr.
1/3 side – horisontal (62 × 254) 4.000 kr.
1/3 side – vertikal (196 × 81) 3.000 kr.
Visitkort (95,5 × 60) 700 kr.
Små medlemsannoncer (95,5 × 60 mm –
400 anslag inkl. mellemrum): 350 kr.

Annoncemateriale skal afleveres i pdf-format.
Alle priser tillægges moms.

Særlige annonceønsker: Kontakt Kristine Høeg,
krh@skuespillerforbundet.dk

*Næste nr. af Sceneliv udkommer
20. februar 2025*

LEDER

2025 I SAMMENHOLDETS TEGN

Af Benjamin Boe Rasmussen

Sikke et år, vi siger farvel til lige om lidt. Med alt for meget drama – set både med kunstnerbriller og den lidt mere nærsynede variant her på Tagensvej. Jeg tror ikke, jeg er den eneste, der glæder sig til, at julefreden sænker sig, så vi kan se frem til og fokusere på det nye år. Et jomfrueligt 2025 – fyldt med forventninger og løfter om nye muligheder.

Men inden jeg åbner den nye kalender, vil jeg alligevel dvæle lidt ved året, der er gået. For jeg føler, den ene skelsættende begivenhed har taget den næste – hver uge, hele året. Det er, som om konfliktniveauet bare er gået op-op-op siden coronakrisen. Vi bor i en verden, hvor kriser lader til at være blevet et grundvilkår, og så er det op til os at lære at navigere i det. Som mennesker og som fagforbund.

En af de ting, der har fyldt mest hos både mig og forbundet i det forgangne år har været YouSees angreb på vores rettighedsbetalinger. Det er en af de største kriser og udfordringer, vi har haft – den truede hele branchens eksistens. Jo, det er store ord, men det er et faktum, at de rettighedspenge, som vores branche bruger til at skabe nyt indhold for, har været og stadig er truet. Heldigvis har YouSee nu indgået en aftale, der kommer til at sikre økonomi til både medlemmer og producenter, indtil retten har afgjort niveauerne for fremtidens rettighedsbetalinger – eller at YouSee dropper deres vilde krav.

Det betyder selvfølgelig ikke, at alle vores rettigheder på tv-, film- og medieområdet er fredet – tværtimod. YouSees angreb er blot det seneste i en lang række af trusler, der kommer fra både konkrete

platforme og den generelle teknologiske udvikling, og derfor er jeg ikke i tvivl om, at kampen bliver intensiveret i de kommende år. Her bliver det helt sikkert nødvendigt at trække på det sammenhold og den solidaritet, som jeg også har oplevet i 2024.

For i forbindelse med YouSee-sagen oplevede vi en mobilisering blandt jer medlemmer, som jeg aldrig har oplevet før i min tid på Tagensvej. I naturlig indignation stillede i jer op på sociale medier og i pressen og satte ord og ansigt på snakken om, at danske kunstnere er truet på deres levebrød. Og da vi fik ideen til en digital demonstration, var næsten 100 medlemmer klar med opbakning, så vi fik gjort en fed kampagne klar. Måske rygtet om den løb i forvejen, men på den dag, hvor vi skulle være gået i luften, begyndte det pludselig at gå den rette vej i forhandlingslokalet.

Det ændrer ikke på, at denne totale opbakning fra jer medlemmer har rørt mig og alle os på Tagensvej dybt. For det er det, vores hverdag handler om: Kampen for jer og jeres forhold. Så tak for at give den gas.

Jeg håber af hele mit hjerte, at det kommende år bliver mindre konfliktfyldt og mere konstruktivt. Vi skal lave aftaler med streamingtjenester, overenskomster med teatre og forhåbentlig en scenekunstreform. I eget hus skal vi sige velkommen til vores nye direktør, som sammen med os skal forsøge at lime branchen sammen og skabe samarbejder på tværs af interesser. For det er vigtigt – og noget vi tager med os fra YouSee-sagen. Hvis vi vil skabe forandringer, og hvis vi vil opnå noget, så er det ikke kun vigtigt, at vi står sammen i forbundet – vi skal også vise omverdenen, at vi i branchen godt kan stå sammen, når det gælder, uanset at vi kan være pletvist uenige.

Vi fra Tagensvej ønsker alle en fantastisk og fredfyldt jul og et forrygende 2025. Som vores næstforperson, Jakob Fauerby, plejer at sige: NÆSTE år bliver godt!

AT VÆRE ELLER IKKE VÆRE ... JESUS

Der er en styrke i at skabe sit eget, mener Simon Kongsted, der fik ideen til 'Lad mig være din Jesus' for halvandet år siden. Vi tog med til prøver et par uger inden premieren på Aveny-T. I et kreativt rum – med plads til store tanker.

Af Louise Kidde Sauntved

Simon Kongsted sidder på, hvad der nok bedst kan betegnes som en klas-sisk kommunestol – lakeret bøg og koboltblå uld. Den passer godt til hans beige jakkesæt og ditto sko, der hviler mod et lige så beige gulv. I det hele taget er scenen meget beige her på Aveny-T, hvor Simon Kongsted og resten af holdet bag 'Lad mig være din Jesus' er halvvejs i prøveforløbet. Kun et bølgende gardin af søvlametta på bagvæggen bryder følelsen af at være brudt ind i et forladt forsamlingshus fra firserne. 'Lad mig være din Jesus' er en komedie om en mand, der aldrig har opnået noget i livet. Indtil han en nat får han en åbenbaring. Selveste Jesus fortæller ham, at han er udset til at fuldføre hans gerning og frelse menneske-heden. Og der står han så. Verdens mest inkom-petente frelser, der knap nok kan sætte to ord sammen. Men måske er det hans store chance?

Den beige prædikant
Scenen, der skal prøves denne onsdag, lig-ger godt tre kvarter inde i stykket. Manden har prøvet alt, hvad han kunne for at leve op til frelserrollen, men alle hans planer falder til jorden. Nu sidder han helt alene i et forsamlingshus, til en fest, hvor der ikke er nogen gæster. På gulvet ligger en gulvmoppe, som han samler op og bruger som interimistisk mikrofon:
"Tak for gaverne ..." begynder han mekanisk, inden han frustreret smider den fra sig igen.

"Det er jo ikke en skid vigtigt, hvad man siger. Det er måden, man siger det på!"
Febrilsk går han op på det lille podie foran lamettagardinet, hvor der står en mikrofon på stativ. Og så kommer ordene. Først tøvende og selvmodsigende, snart med en større glød. Manden, der ellers ikke kan finde ord, får dem pludselig forærende. Er det en guddom-melig indgriben? Måske! Simon Kongsted forvandler sig i hvert fald fra manden i beige til en folkeforfører af en prædikant:
"I tror, at smilet er den korteste afstand mellem mennesker, men jeg siger jer, at det er krisen! For den med hul i tanden har mere brug for nærkontakt end den, der bare vil behage."
"I tror, I ikke må undertrykke andre, men jeg siger jer, selv foden skælder nogle gange sokken ud."
Dramatiker Rasmus Krones tekst smælder fra scenen i en stadig mere manisk monolog, der slutter med, at Simon Kongsted kaster mikrofonen fra sig. Med stativ og det hele.

Spot på
"Fedt, fedt, fedt," siger Johan Klint Sand-berg begejstret.
Men de er nødt til at finde ud af, hvor meget af prædikenen han improviserer frem, og hvor meget der kommer til ham udefra – eller oppefra?
"Jeg synes, det er lidt svært at gennem-skue," siger Simon Kongsted.
"Han har jo hele vejen igennem

problemer med at finde sprog og ord for ting. Men selv om meget af det, han siger her er sort snak, så er der også meget mening i det. Det føles, som om det er en anden kraft, der taler. Og hvis man gør det for meget til noget, han finder på, så bliver han ... altså ... det kan han jo ikke. Det er, som om der er noget guddommeligt på spil. Som han så mister igen, når virkeligheden viser sig for ham."
De er begge stille lidt på scenen. Simon Kongsted har sat sig tilbage på kommune-stolen. Johan Klint Sandberg går frem og tilbage, inden han standser.
"Der er den gode gamle ide med at give ham et følgespot, så rummet transformerer sig til et performativt rum, hvor han bliver en anden."
"Det bliver sådan lidt Jokeragtigt, hvor man ikke ved, hvornår han er i sig selv, og hvornår han er i en fantasi. Det ville et spot jo vise," siger Simon Kongsted begejstret.
"Hvis vi går med den, kan man se, at det er noget, han forestiller sig. Det vil også give en enorm frihed i forhold til, at de regler, der har været i rummet, bliver opløst. Og pludselig taler han som til en stadionkoncert i Sydstatene i USA."
Johan Klint Sandberg er enig:
"Lad os prøve at give det et bud!"
En sjov udfordring
Den kreative energi sidder i rummet, hvor ideer og tanker farer frem og tilbage.

Prædikenen er blevet skrevet om samme morgen, og Simon Kongsted går rundt med papirer i hånden, der fra tid til anden flyver rundt på scenen. På et tidspunkt kan han ikke finde de sidste sider i manuskriptet.
"Måske er der bare ikke nogen slutning," joker Johan Klint Sandberg.
Men mon ikke den slutter med et brag. Det kunne et gigantisk hvidt kors, der ligger på gulvet og venter på at blive monteret bag lamettavæggen, godt tyde på. Eller måske slutter den et andet sted. Det er trods alt en komedie, der mest af alt handler om at være et ensomt menneske.
"Det er rigtigt sjovt at spille denne her mand, der både lider af ekstremt mindre-værd og ekstremt storhedsvanvid," siger Simon Kongsted, da vi mødes efter prøven.
"Det er sådan en dualitet, der på en eller anden måde også bor i mig selv. Det at man kan have en ekstremt stor tiltro til sine egne evner det ene sekund, og det næste sekund kan det forsvinde fuldstæn-digt under en. Især hvis man bare sidder og kigger på sine muligheder og ikke kan finde ud af at tage fat i nogen af dem. Så bliver det bare svagt og vægelsindet. Beige. Som han jo også er. Han er sådan et symbol på, at hvis man ikke har gjort noget særligt med sit liv, så er man ikke noget. Men det er også det, der er med til at gøre ham til en komisk karakter. Og det er vildt sjovt at arbejde med en karakter, der er så meget frem og tilbage."

Fra kastebold til styring
Ideen til 'Lad mig være din Jesus' opstod for halvandet år siden. Simon Kongsted var fascineret af DR-podcasten 'Biblen let fortalt' og det, den fortalte om kontrasten mellem kristendommen før og nu. En ide til en figur begyndte at tage form, og han kontaktede Rasmus Krone, som han tidligere havde skabt forestillingen 'Tak for lort' sammen med.
I fællesskab begyndte de at dykke læn-gere ned i emnet. Talte med præster, læste evangelierne og mødtes og udvekslede ideer, der hele tiden ændrede sig. Ret tidligt i processen fik de også Aveny-T med på ideen.
"Og så skete der en masse," siger Simon Kongsted.
"Det er jo det dejlige ved at have en ide og invitere andre ind. Så sker der fede ting, man ikke selv ville have kunnet komme på."
For Simon Kongsted giver det en frihed at skabe noget selv.
"Som skuespiller kan man godt ind-imellem være lidt en kastebold mellem andres projekter, hvor man er afhængig af, at andre synes, at man er en god ide og passer ind. Det kan godt være hårdt. Både følelsesmæssigt og fordi man så ikke altid har noget at lave. Det med at have sit eget, som man kan gå og arbejde med i de perioder, hvor der ikke rigtigt er noget, giver en integritet og en følelse af at tage styring." ●

TEMA: HAV VÆRKTØJET I ORDEN

Som skuespiller eller sanger er du dit eget værktøj, og du skal holde det ved lige, så det fungerer optimalt. Uanset om det gælder stemmen, der skal nå ud til bagerste række, fødderne der skal bære dig igennem forestillingen, eller dine indre processer, der får rollen til at gnistre og bevæge.

Af Louise Kidde Sauntved

Kunsten at skabe en katedral

Stemmen er skuespillere og sangeres mest direkte kanal til følelserne. Den rækker ud til publikum og skaber ikke blot forståelse, men også dyb resonans. Uanset om en rolle kræver en hvisken eller dramatisk bulder, skal stemmen kunne nå de bagerste rækker. Og det kræver, at den er både sund, stærk og bevidst. Det ved Naja Månsson alt om.

“Målet er, at stemmen skal lyde som en stor katedral – ikke som en lille dansk landsbykirke, hvis du skal kunne tale et stort rum op.”
Sådan beskriver stemmetræner Naja Månsson sin tilgang. Hendes mission handler dog om mere end blot volumen.
“Det vigtigste er at udvikle en kropslig refleksion – evnen til at mærke og forstå med kroppen og stemmen som ét samlet instrument. Hvad kræver det fysisk at tale et stort rum op? Hvordan holder du stemmen sund og fri?”
Med en baggrund i klassisk sang fra Syddansk Musikkonservatorium, og videreuddannelse fra Berlin og New York, har Naja Månsson specialiseret sig i kroppens rolle for stemmen. Hun er inspireret af blandt andet Alexanderteknik, Franklin Method, Anatomy Trains og Feldenkrais.

Naja Månsson og Malaika Berenth Mosendane
Foto: Lærke Posselt

Hjemvendt til Danmark uddannede hun sig i stemmerehabilitering og grundlagde i 2009 virksomheden Voice in Motion. Her arbejder hun med det dynamiske samspil mellem stemme og krop, både gennem kortere og længerevarende forløb. Nogle kommer for at få stemmemassage for at vedligeholde stemmen, på samme måde som eliteatleter vedligeholder deres krop, mens andre søger akut hjælp – måske med en udfordrende frase før en audition. De fleste vælger dog længere forløb, hvor krop og stemme bliver undersøgt i dybden.

Sæt stemmen fri

I dag er det skuespiller Malaika Berenth Mosendane, der er på besøg i Naja Månssons hyggelige lokaler i Københavns nordvestkvarter. Hun har arbejdet med Naja Månsson i over et år og oplever, at forløbet har givet hende en ny kropslig bevidsthed og frigjort hendes stemme.

Netop nu ligger hun på briksen under et gråt tæppe og lytter til Naja Månsson, der masserer hendes hals og undervejs forklarer teknikken:

“Jeg løsner nakken for at påvirke strubens ophæng. Struben er som en klokke i et klokketårn, og spændinger kan begrænse dens frie bevægelse. Det påvirker klangen, fleksibiliteten og udtryksmulighederne i stemmen.”

Spændinger kan også sidde i tungen, kæben eller nakken, i åndedrætsrelaterede muskler og mange andre steder.

“Stemmetræning handler om at sætte stemmen fri og blive bevidst, så du kan bruge stemmens fulde potentiale.”

Da Malaika Berenth Mosendane første gang opsøgte Naja Månsson, var det netop for at få hjælp til uhensigtsmæssige spændinger og dårlige vaner, der påvirkede hendes stemme. Og som hun ikke vidste, hvordan hun på egen hånd skulle rette op på.

“Efter jeg gik ud af skolen og begyndte at arbejde professionelt, blev jeg ramt af, at jeg pludselig ikke kunne forstå, hvad det var min krop gjorde. Rent fysisk. Hvorfor var det egentlig, jeg skulle gøre sådan og sådan med min krop? Det fik mig til at gå og overanalysere det i mit hoved, mens min krop lukkede mere og mere sammen, og det havde en effekt på min stemme, uden at jeg forstod hvorfor,” fortæller Malaika Berenth Mosendane.

Kropslig fundering

Naja Månsson lytter opmærksomt og nikker.

“Mange skuespillere får at vide, at de skal ‘give mere’, ‘artikulere tydeligere’ eller ‘tale større’, når de arbejder i større rum. Men hvad betyder det for stemmen? Her er det vigtigt at kende til, hvordan du skruer

og bobler og arbejder med luftstrømmen, og så siger Naja ‘kan du høre forskellen på det, vi prøvede før?’. Og hvis jeg ikke kan det, så prøver vi det igen.”

“Jeg plejer at sige, at det er ligesom at tage bilen til service,” fortæller Naja Månsson.

“Vi må ned i maskineriet og finde ud af, hvor problematikken ligger. Hvad er årsagen? Og så nørder vi i det rum. Det handler om at kunne mestre dit instrument gennem kropslig refleksion.”

Og det vil i virkeligheden også sige at lære sig selv bedre at kende. Malaika Berenth Mosendane oplever i hvert fald, at forløbet også har haft betydning for den måde, hun agerer på privat.

“Nogle gange er det selvtilidsmæssigt. Andre gange kan det være, at jeg pludselig opdager, at der kommer en lyd et andet sted fra. Det har været interessant at opdage, at det også har en kæmpe effekt på min væren i verden.”

Man må gerne fylde

Måske fordi man i Naja Månssons lille – lydtætte – rum må få lov at være sit helt autentiske jeg. Man må give den gas med lyden og skal ikke være bange for, at det måske ikke lige lyder helt perfekt. Og det giver en frihed.

“Jeg er nok blevet lidt ufri i min stemme, fordi jeg blev bange for, at der kom noget grimt ud. Eller noget larm. Eller at jeg fyldte for meget,” forklarer Malaika Berenth Mosendane.

“Så det har også noget at gøre med, hvor meget du føler, at du må fylde i et rum.”

“Det er meget afgørende,” siger Naja Månsson.

“Nogle gange, når du begynder at blive bevidst om det, kan du godt blive helt overrasket, fordi det pludselig larmer rigtigt meget. Så kan du godt få lyst til at skrue lidt ned igen. Men det er du nødt til at komme over.”

Det er en proces, som man er nødt både at stole på og tillade sig selv at gå ind i:

“Nogle gange, når jeg har fået massage, kommer jeg hjem og har ondt alle mulige steder i halsen,” siger Malaika Berenth Mosendane.

“Lidt ligesom når du har været til træning. Og det er jo, fordi jeg har brugt min hals på en måde, der ikke var god for mig. Og nu er min krop så i gang med at justere sig selv. Så skal du lige om på den anden side, før du høster belønningen. Så du skal være tålmodig og blid ved dig selv i processen.”

Naja Månsson ser stemmetræning som en investering i stemmens holdbarhed:

“I en travl branche skal vi kunne finde et anker i os selv. Stemmen skal ikke kun ‘performe’ – du skal også holde den sund. Stemmearbejde kræver tålmodighed og bevidsthed, et arbejde der kan være afgørende for den professionelle stemmebrugers udtryksmuligheder.” ●

op for volumen, uden at blive træt i stemmen. Teknisk arbejde må forstås med kroppen. Hvis kroppen ikke har forstået det, kan stemmen ikke følge med. Du skal kunne mærke, hvordan kroppen arbejder i det pågældende rum, så stemmen kan holde til opgaven. Det er sådan, du bygger katedralen,” siger hun og fortsætter

“Uanset hvad du skal bruge din stemme til – om du skal dubbe, være på film eller på en større scene – er det vigtigt at holde stemmen så sund som muligt. Og at kende til øvelser, der varmer stemmen op og cooler den ned bagefter. Hvis du har presset den for meget, og det gør du nogle gange, må du hjem og lave *cooldown* og boble,” forklarer hun – det sidste med henvisning til en enkel, men effektiv øvelse, hvor du blæser ned i et glas vand gennem et sugerør og på den måde kan kontrollere din luftstrøm.

“Det vi skal finde ud af, er, hvordan du kan have en sund talestemme, uden at lave om på det autentiske – som for eksempel Malaika, der har en lille hæshed. Vi skal styrke det materiale, der er. Men det skal være kropsligt funderet. Så det er sundt og føles så godt og frit som muligt.”

Ned i detaljen

Det er vigtigt for Naja Månsson, at et forløb hos hende bliver oplevet som en fælles opgave – et samarbejde, hvor hun guider og bruger sin omfattende faglighed. Men også forholder sig åbent og lyttende:

“Det første, jeg gør, er at prøve at skabe et trygt rum. Når du arbejder med stemmen, arbejder du også med et menneskes personlighed. Stemmen bærer historier og vaner, som vi undersøger sammen.”

Malaika Berenth Mosendane nikker.

”Du siger altid, at det er et rum, vi undersøger sammen. Men det er i virkeligheden også et rum, vi skaber sammen. Hvor vi i fællesskab går ind og undersøger, hvad min stemme er, og hvad der virker. Når jeg selv er en del af processen, forstår jeg det bedre og kan efterfølgende gå hjem og arbejde videre med det. Det er et undersøgende arbejde, helt ned i de små detaljer. Måske sidder vi

PAS GODT PÅ DINE FØDDER!!

Fødderne bliver tit overset, når det gælder pleje af krop og sind. Men det er helt forkert, for de er – i bogstavelig forstand – fundamentet for et godt og langt liv på scenen.

Skuespiller Pernille Sørensen har tilbragt en efterhånden lang scene-karriere på primært høje hæle. Det har haft konsekvenser for hendes fødder. Derfor vil hun gerne opfordre alle, især yngre kolleger, til at huske kroppens fysiske fundament – dem der holder os gående og stående, men som vi ofte også har det med at glemme. Lige indtil de gør så ondt, at du ikke kan lade være med at tænke på dem hele tiden. Og så er det ofte for sent:

“Fødder er vigtige. Jeg ved ikke, hvorfor vi snakker så lidt om dem,” spørger Pernille Sørensen.

“De er vores jordforbindelse. Men der er også rigtigt meget karakterarbejde i fødderne. Faktisk starter mange af os med at få de sko, karakteren har på, når de skal bygge en karakter op. For at vi kan mærke, hvordan vedkommende går. Hvad det er for et afsæt, vi har i den fysiske gestalt. Fødderne er det, der bærer os hele livet, og vi opdager først, hvor vigtige de er, når de ikke længere fungerer.”

Selv var Pernille Sørensen for flere år siden igennem en fodoperation på grund af slidgigt i fodleddet. Noget der rammer rigtigt mange, særligt kvinder, der har været vant til at stå meget op. Ikke mindst med hæle på.

“Jeg har danset og hoppet og spillet på høje hæle stort set hele min karriere, indtil jeg pludselig kunne mærke, at det kunne

jeg ikke mere. Og det er faktisk et problem, når fødderne ikke fungerer. Da jeg blev opereret, blev jeg bange for, at min fod ikke kunne blive god igen. For hvis du ikke kan gå på dine fødder eller stå på dem i lang tid, kan du jo ikke arbejde som skuespiller. I hvert fald ikke i de gængse rollefag, som jeg har arbejdet med meget af mit liv.”

Forebyggelse er vejen frem

Derfor skal du heller ikke være bange for at stille krav til dine arbejdssko og måske selv investere lidt i dem, mener Pernille Sørensen:

“Sko er jo et arbejdsredskab, og der er ofte et vist krav til, hvilke sko, du skal have på. Og for skuespillerinder er det ofte sko med høje hæle – med det argument at du får lange flotte ben og en flot holdning. Og hvis du så begynder at stille krav til, hvad du vil have på, så kan du godt nogle gange blive betragtet som lidt besværlig. Men det er vigtigt at insistere på at have gode sko. Helst rigtige dansesko, der kan blive tilpasset din fod i både højden og bredden,” forklarer Pernille Sørensen, der tit har oplevet, at de sko, hun får udleveret, er enten for billige eller måske ligefrem brugt af andre.

Nogle gange fordi der ikke er budget til andet. Men måske også, fordi ingen for alvor har tænkt på, at det er en dårlig ide.

“Jeg ville ønske jeg havde vidst noget mere om forebyggelse, da jeg var yngre.

Pernille Sørensen
Foto: Privat

At du ikke skal have høje hæle på for lang tid ad gangen. Og hvis du har det, skal du sørge for, at de er gode. Sørg for at træne dine fødder, ligesom du gør med resten af kadaveret. Få plejet dine fødder. Det drejer sig ikke kun om neglelak på tæerne, men om at have en sund fod hvor du forebygger ligtorne, nedgroede negle eller skæve alt muligt. Få massage og få løsnet de spændinger, der har det med at samle sig i kroppens ekstremiteter – hænder og fødder. Det er en god investering.” ♥

Vedligehold dit instrument som skuespiller

Stort set alle skuespillere oplever perioder, hvor telefonen ikke ringer. Men de pauser kan du bruge aktivt til at blive mere bevidst om og træne dit instrument – og derved stå stærkere som skuespiller. Du kan skærpe bevidstheden og træne blandt andet frihed, nærvær og formsans, forklarer Maibritt Saerens.

Nogle påstår, nok lidt flabet, at hvis en musiker bliver arbejdsløs, sætter vedkommende sig hjem i kælderen og øver skalaer og forfiner sin tekniske kunnen. Hvorimod en skuespiller, der bliver arbejdsløs, sætter sig på den nærmeste café og drikker kaffe. Men der er måske noget om snakken – på en måde.

For hvis du er pianist, er det lettere at gennemskue, hvordan du bedst bruger tiden på at dygtiggøre dig, så du står stærkere, når du næste gang bliver tilbudt en opgave. Som skuespiller er det straks sværere – fordi det for nogle måske er mere abstrakt at finde ud af, hvordan vi skærper vores instrument og talent i ufrivillige pauser. Men det er ikke desto mindre både muligt og meget vigtigt. Og noget alle burde kaste sig over i stedet for kaffekoppen, ifølge Maibritt Saerens. Hun blev uddannet skuespiller i 1999 og har siden været flittigt brugt på teater, film og tv, både herhjemme og i Norge, ligesom hun underviser andre skuespillere.

Første gang hun oplevede en stille periode som skuespiller, var, da hun for 14 år siden blev mor til tvillinger. Hun opdagede, at det krævede en aktiv indsats for at komme tilbage og igen blive en efterspurgt skuespiller.

Maibritt Saerens
Foto: Les Kaner

Frihed

Hun hørte selv tesen om skuespilleren og kaffekoppen fra sin dramalærer på teaterskolen, Finn Hesselager, men tænkte at cafeen og kaffekoppen aldrig skulle få bugt med hendes passion. Hun satte sig for at blive fuldstændig klar over de teknikker, hun kunne bruge til at træne sit instrument. Også i pauserne.

“Da jeg kom ind på teaterskolen, havde jeg allerede gået på en privat skuespilleruddannelse og havde taget en drama-pædagogisk uddannelse, og jeg var så tændt på det her fag. Dengang troede jeg, min passion handlede om at komme ud og lave teater, film og tv – hvad jeg også har været så heldig at få lov til. Men i virkeligheden handler min passion om selve skuespillerfagets bagvedliggende mekanikker – teknikkerne bag, men også den gave faget tilbyder bag teknikkerne; nemlig frisættelse af krop, sind og sjæl.”

Hun kan huske første gang hun så et teaterstykke, der virkelig ramte hende:

“Det var i Musikhuset i Aarhus. Jeg sad og hulkede på bagerste række, uden dengang helt at forstå hvorfor. Men jeg var ramt af skuespillernes sprog bagved talen og stykkets indhold, deres frihed, nærvær og det samspil, de havde på scenen. Jeg opdagede en ny mulighed for at være menneske, gennem større frihed i krop og energi, mere nærvær og bedre kontakt i det relationelle rum.”

Ind bag masken

Og frihed – fysisk, psykisk, mentalt – kan du træne. Uanset om du har et scenerum eller bare dit eget kælderrum.

“Du kan starte med at spørge dig selv ‘hvor står jeg i vejen for rollerne?’. Er det fysikken, så træn den. Er det psyken eller dit mentale mindset, så kig i første omgang på de personlige forhindringer, der står i vejen, og som holder rollens udtryk – eller måske endda karrieren – tilbage. Det kan være manglede selvindsigt i egne strukturer i krop og psyke, som du derved ubevidst giver videre til rollerne. Hvordan skal du kunne sætte dit hjerte i spil, hvis du ikke kender dit eget hjerte? Du skal kende til nogle af alle de overlevelsestrategier, som beskytter og passer på os mennesker i relation med verden. Som Finn altid sagde til mig: ‘det du ikke lever i livet, kan du ikke give rollen’. Så opdag hvor du mangler større frihed i krop, psyke eller sind. Tag offeret ud af offeret, som Ivana Chubbuck siger, og bliv en mere fri spiller.”

“Som skuespiller handler frihed om at kunne give rollen en hvilken som helst form, i både krop, psyke og tale – men frihed for mig handler også om at slippe

Ved siden at skuespillet underviser Maibritt Saerens skuespillere i blandt andet Finn Hesselagers grundteknik, Ivana Chubbucks 12 trin, masketræning og kamerateknik. Hun træner erhvervsfolk gennem sit firma Poweract. Hun har produceret og spillet med i climateaterforestillinger, og har senest instrueret Arthur Millers 'Heksejagt'
Foto: Privat

lidt mere ind bag masken, også din egen. Ind bag form og sprog og hen mod selve vågenheden, som al form udspringer fra – evnen til at hvile frit i ikke-gøren. Vi skuespillere lever jo af at tage masker, roller, på og af. Og når du har gjort det rigtigt mange gange, så opdager du, at jamen, hov, når jeg tager denne her rolle af, så er der jo stadig en maske, og det er dig selv – Maibritt. Og når du begynder at arbejde så nørdet med bevidsthed og krop, så opdager du, at skuespillerbevidstheden, selve vågenheden, den ligger faktisk inde bag Maibritt. En hvilende, åben lytten, der ikke skal noget. Maibritt kan være nyttig i nogle situationer som spiller, men står ofte i vejen for den transformationskraft, som nogle roller kræver, og den lytten, hvorfra al liv og alle impulser kommer.”

Lav dit eget laboratorium

Det er dog de færreste, der arbejder så radikalt, at de helt slipper jeg’et undervejs. Maibritt

Saerens nævner Jim Carrey, der næsten ikke kunne slippe rollen som Andy Kaufman, efter at have lavet ‘Man on the Moon’, eller Daniel Day-Lewis, der insisterer på at blive i karakteren, også når han ikke optager.

“Jeg lever stadig illusionen Maibritt. Men jeg begynder at mærke, at jeg kan løsne maskens elastik i siderne og gå mere frit ind i rollens energi. I mine pauser mellem skuespillerjob træner jeg frihed i krop og psyke blandt andet gennem maskearbejde. Jeg tager simpelthen en maske på i dagligstuen og arbejder med frihed i krop, åndedræt og energi. Og ‘samkoordinerer’ det med tekst. Derfra slipper jeg ind til skuespillerbevidstheden, hvor jeg ikke skal gøre noget, blot i momenter være åben og lyttende. Jeg træner mit instrument hver dag. Udover maskearbejdet mediterer jeg, træner krop, åndedræt og formsans – også uden masker. Jeg har taget en integrativ kropsuddannelse og selvfølgelig gået i terapi. Jeg tager over til Finn Hesselager og træner med Ivana Chubbuck på zoom.”

Nærvær

En anden ting du kan træne derhjemme, er nærvær.

“Mange tror, at du er nødt til at have en scene for at kunne træne skuespilleren. Scenen forærer dig et nærvær – ja – fra både publikum og dine medspilleres uforudsigelighed. Rigtig mange skuespillere bliver afhængige af at stå på scenen på grund af dette levende, legende nærvær. Nærværet giver energi og mening. Så snart du går om på bagscenen, bliver du dig selv igen, med alle dine vaner og ubevidstheder.

Og så tænker mange måske, at det nærvær kan du ikke øve, medmindre du netop står på scenen. Men det kan du godt.”

Det opdagede Maibritt Saerens selv, da hun efter at være blevet mor pludselig stod uden arbejde og havde en følelse af, at det almindelige, ubevidste liv og gøreen sløvede hendes skuespillerinstrument. Hun ringede derfor til Finn Hesselager og spurgte hvad hun skulle gøre. Og hans svar var ‘nærvær’. Nærvær i det daglige. Nærvær i det nu, du er i som menneske.

“Jeg har mediteret i snart 25 år, men det er jo ikke ude i livet – det er på en pude. Så det er adskilt fra det liv, vi portrætterer som skuespillere. Som er mennesker – og hvad det vil sige at være menneske. Men jeg opdagede at jeg kunne bruge min opmærksomhed og lave momenter af nærvær og træne dette i det almindelige liv. Ja, faktisk hele tiden. Det behøver du ikke en scene til. For eksempel nu, hvor vi sidder og taler sammen, så kan jeg splitte min opmærksomhed og lytte til dig, samtidig med at jeg er opmærksom på det nu, der er imellem os. Og hvis det bliver for intimt, kan jeg gå lidt væk fra det igen. Jeg kan lave momentvise nuer, hvori livet foregår. Jeg bevæger min krop, og med min opmærksomhed opdager jeg det nu, jeg bevæger den i. Jeg kan lade mig påvirke og reagere på den andens nu. Opdage det rytmiske ubevidste ‘game’, vi mennesker har sammen. Og kameraet elsker, hvis du kan skabe ægte nuer. Publikum elsker skuespillere, der på scenen kan lave åbne, lyttende nuer – selvfølgelig med en kreativ, fri formsans i krop og tekst. Hvis du først begynder at træne nærværet, bliver det pludselig sjovt og meningsfuldt i sig selv.”

En livsopgave

En dag opdagede Saerens, nærmest ved en tilfældighed, hvor stærkt det aktive nu kan påvirke energien i et helt rum. Hun sad med sine to små børn og sin kæreste ved spisebordet. Det havde været en kaotisk dag, og børnene var urolige, de voksne var trætte og ikke reelt til stede.

“Ligesom når skuespillere går ud på bagscenen. Så slukker de on-knappen og er off. Det er vi mennesker i al almindelighed også – off. Vi snakker, men er ikke reelt til stede i nuet. Og midt i den situation kom jeg pludselig i tanke om det med at være mere til stede. Og så fangede min kæreste den. Og i det øjeblik vi blev nærværende sammen, så gik der et nanosekund, så var der fuldstændigt stilhed og ro hos de små tvillinger. Jeg kunne mærke, at vores kollektive nervesystem faldt til ro. Og der gik det op for mig, at en af de skalaer, vi kan træne – ligesom pianisten i kælderen – det er vores nærvær helt ind i nervesystemet. Så nærværet bliver fysisk i rummet, også i scenerummet.”

Hun stopper sig selv og griner lidt.

“Det er vildt nørdet. Det ved jeg godt! Vi skuespillere lever af vores kreative frihed. Frihed til at skabe alle former for udtryk med vores krop, sind og psyke. Udtryk som udfolder sig i ægte nærværende momenter. Og – det er en træningssag.”

Hun kan godt høre, at det lyder som en ordentlig omgang, hvis man sidder der med kaffekoppen på cafeen og bare gerne vil i gang igen. Og det er da heller ikke på nogen måde tænkt som et quickfix. Træning af nærvær og en kreativ frihed er noget, du som skuespiller kan og bør arbejde med hele livet.

“Som Stina Ekblad engang sagde til mig: ‘det tager et helt liv at blive en god skuespiller’. Alt det her nørdearbejde – i bevidstheden, at træne nærværet og frisætte sig, helt ind i de finmotoriske, subtile muskulaturer og energier om åndedrættet og helt ind i nervesystemet – det tager et helt liv.”

Men det betyder også, at du bliver en bedre skuespiller. Fordi spillet ikke bliver på overfladen, men kommer helt indefra og bliver ægte.

Lav et kollektiv

Gennem sit arbejde som underviser møder Maibritt Saerens mange unge skuespillere, der føler, at de mangler teknik og ikke ved, hvordan de skal træne deres instrument, når de ikke har en rolle.

“Til dem siger jeg, at du er nødt til at have dit eget laboratorium. Undersøg hvad det vil sige at være et menneske, helt ind i dit eget nervesystem, og skab herfra frihed til rollen. Find din personlige kreative åre, der bare må få et sprog og en form. Du bliver introduceret til en masse teknik eller inspiration på skolerne. Men det er ofte bagefter, at du opdager, hvor du har huller i osten. Du er nødt til hele tiden at arbejde med en dialog eller en monolog og skabe et samarbejde med en anden skuespiller. Så du ikke kun øver skalaer nede i kælderen, men også bringer dem op i stueplan. Tag din mobiltelefon og film en monolog, leg med tekst, krop og energi. Lav en dialog med en ven. Lav et skuespillerkollektiv. Dit instrument skal trænes aktivt igen og igen. Det er svært og kræver selvdisciplin. Og det kræver, at det her projekt ikke kun handler om, at du vil være rig og berømt og kendt. Der skal være noget i faget, som pirrer din interesse for at forstå, hvad det vil sige at være menneske. Jeg forstår godt den der ‘jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre’. Men i det øjeblik du begynder at træne dit apparat og leger med din kreativitet, så sker der noget. Du fortæller din persona noget, der er modsat det at drikke kaffe – modsat risikoen for at blive et offer for branchens vanvittige jobsituation. Hvis du går ind og begynder at gøre noget og er nysgerrig – og går ud og skaber kunstneriske samarbejder af et rent hjerte og ud fra en nysgerrighed, der handler om at udforske det at være menneske og udforske hinandens kreativitet og tekniske kunnen, så begynder du at lave ringe i vandet, der måske kan ramme en havn derude i branchen. Eller – endnu bedre – får dig til at stole på det landskab, du selv er ved at skabe, og derfra selv skaber grobund for en fortælling, du bare må ud i verden med.” ●

Utroligt krævende – utroligt givende

Af Louise Kidde Sauntved

Jakob Højlev Jørgensen er på hårdt arbejde i ‘Kaptajn Utrolig’: “Jeg kan godt mærke, at jeg har været på arbejde, når jeg går hjem. Det koster noget at være på hele tiden. Og at turde være usikker og ikke bare sige ‘sådan skal den her kage skæres hver gang’. Men det er også okay – at det koster noget.”
Foto: Pressefoto

En ting er at skulle holde styr på en enkelt karakter på scenen – eller måske to. Men 15? Ikke desto mindre er det noget, Jakob Højlev Jørgensen gør hver eneste aften i soloforestillingen ‘Kaptajn Utrolig’.

Egentlig er Jakob Højlev Jørgensen rigtigt glad for at spille sammen med andre. I tolv et halvt år var han del af ensemblerne på Aalborg Teater, og han elsker den dynamik, der opstår i den kreative proces med andre spillere, hvor man løfter hinanden, så en og en bliver mere end to. Alligevel har han nu to gange befundet sig mutters alene på scenen, i krævende soloforestillinger, hvor han må være sin egen kreative sparringspartner.

Det startede med ‘Jeg er min egen kone’, om den østtyske transvestit Charlotte von Mahlsdorff. Med en handling, der strakte sig over et halvt århundrede og fortalt gennem 35 roller, alle spillet af Jakob Højlev Jørgensen selv. Stykket havde danmarkspremiere på Aalborg Teater og er siden blevet sat op på Himmerlands Teater, Svalegangen og Riddersalen, hvor Jakob Højlev Jørgensen spillede det i hele tre sæsoner.

Det gav blod på tanden. Så da Højlev Jørgensen oplevede den britiske dramatiker Alistair McDowalls soloforestilling ‘Kaptajn Utrolig’ i London, blev han dybt grebet af fortællingen om helt almindelige Mark, der midt i en livskrise stræber efter at være en superhelt i sin datters øjne. Han skyndte sig at erhverve rettighederne til at oversætte stykket til dansk med henblik på at sætte det op herhjemme.

Det skulle dog vise sig at være noget af en udfordring. Ikke kun fordi det kræver både vedholdenhed og benarbejde at skaffe finansiering og scenerum til den type forestilling, men også fordi manuskriptet viste sig ikke at indeholde en eneste regibemærkning. Ikke engang en anvisning af, hvilken karakter, der siger hvilken replik. Og der er vel at mærke 15 karakterer i alt – spillet af den samme skuespiller.

“Det er et ret vildt manuskript. Det er nærmest skrevet som et digt. Dramatikeren Alistair McDoWall har lavet et værk, og så har han givet ansvaret videre og sagt ‘løs det, som I kan’. Det pirrede mig rent fagligt, for det havde jeg ikke prøvet før,” fortæller Jakob Højlev Jørgensen og viser manuskriptet, der er fyldt med overstregninger og håndskrevne noter i margen.

“Der er kun to steder, hvor der står noget – ‘hun trækker på skuldrene’ og ‘han smiler’. Jeg tror, det er, fordi man lige netop de to steder kan gå helt galt i byen. For eksempel i slutmonologen, der er en undervisning i, hvordan man lærer at flyve. Det kunne hurtigt blive tolket som en flugt eller en dødsdrift. Så når der står ‘han smiler’, er det et hint fra Alistair McDowall om, at det ikke er der, vi er.”

En ren historie

‘Kaptajn Utrolig’ havde danmarkspremiere på Vendsyssel Teater sidste år og blev genopført på Riddersalen i september. Nu, hvor spilleperioden er overstået, vil Jakob Højlev Jørgensen godt afsløre, at der er en rigtig god grund til, at han står ene mand på scenen og spiller femten karakterer i stedet for at dele opgaven.

“Umiddelbart kan det måske godt ligne sådan en elegant teaterleg, hvor en skuespiller hopper fra rolle til rolle. Men det viser sig, at Mark har mistet alle dem, han taler om. Hans datter døde af sygdom. Hans kone er han ikke sammen med mere. Han har ikke noget job. Så i virkeligheden er vi med på en rejse, hvor han gennemgår alle sit livs største traumer og højdepunkter. Og hele hans verden som superhelt – en fantastisk verden, hvor han har kræfter og overskud til at gøre alt – er

noget, han gennemlever alene. Det er en vigtig pointe.”

Derfor endte Jakob Højlev Jørgensen med at stå alene på scenen, trods flere forslag om at inkludere andre elementer.

“Der er mange, der tænker, at når der kun er ét menneske på scenen, så er det lidt en spareøvelse, og nogle foreslog endda at tilføje en jazzsaxofonist eller en tegner, der illustrerede live. Men for mig handlede det om at skabe en ren fortælling. Ved at være alene på scenen, bliver Marks ensomhed tydeligere i alt, hvad jeg gør – også når jeg spiller dem, han har omkring sig.”

Kunsten at lytte til sig selv

Og hvordan spiller man så femten forskellige karakterer – der alle alligevel på samme tid er en? På en måde så publikum kan følge med i de mange skift? Det gør man, ifølge Jakob Højlev Jørgensen, ved at gøre så lidt som muligt.

“Det handler om at lægge kortene lidt tydeligt fra starten. Når først man ved, hvem der er hvem, er det lettere at vise med små ting og simplificere det, man arbejder med. Jeg har ingen kostumeskift – kun en kappe, der ryger lidt ned i bukserne og op igen. Og det er faktisk endt med at være meget minimalistisk, hvor det måske

bare handler om lige at hæve brystet – så er man den karakter. Der er mange af den slags teknikker.”

Og så handler det om, hvad spillerne vil med hinanden.

“Det er jo ikke en monolog, men et stykke, der godt kunne være spillet af mange mennesker. Så jeg nyder at turde lade mig blive påvirket og overraske over det, der kommer. Det lyder måske banalt, men det er faktisk der, det helt store arbejde ligger. At være både motor, den der driver, og den der bliver påvirket i hver eneste scene.”

Magi opstår

Det stiller store krav til forberedelsen. Og at man prøver at lade være med at tænke fremad, men hele tiden bliver i nuet.

“Kunsten er jo, at når to mennesker sidder og snakker sammen, så går det nogle gange hurtigt, og andre gange opstår der lige en lille pause. Så siger du noget, og så siger jeg noget.”

Og så skal man være lydhør overfor nuancerne. For selv om man ikke har medspillere, der pludselig kan komme med noget overraskende, kan der stadig være ting, man skal reagere anderledes på. De kommer bare fra en selv.

“Det handler altid om kontakt og om at gøre medspilleren god, når man spiller.

Medspilleren er der så bare ikke rigtigt her. Jeg kan ikke se, hvordan den anden bliver påvirket, når jeg flirter eller skælder ud, eller vi har en kæmpe krise. I en enkelt scene er jeg endda oppe at slås med mig selv. Alligevel skal jeg lade mig påvirke. Det bliver lidt abstrakt. Men jeg prøver altid at være i den, jeg er lige nu. Hver gang.”

Under prøverne har Jakob Højlev Jørgensen flere gange oplevet, at han i scener, hvor der er tre karakterer i spil, nærmest har det, som om der også er tre skuespillere der arbejder sammen på scenen.

“Hvor den ene får instruktionen, fordi de andre fungerer fint, og så kan de være med til at løse scenen. Eller jeg kan sige, at nu har jeg svært ved at komme igennem det her, fordi hun spillede anderledes. Det er ret magisk at kunne blive påvirket af, at de andre spillere ændrer sig, selv om der bare er mig. Det er en vild opgave. Men det er også ensomt, når jeg går i gang med at spille, fordi der ikke er nogen at snakke med bagefter. Til gengæld kan jeg jo også påvirke hele forestillingen. Så hvis en af karaktererne er ved at løbe af med noget, så kan jeg hive ham eller hende lidt ind. Det kan man ikke på en normal forestilling, hvor der står 15 mennesker på scenen, mens et symfoniorkester spiller.” ●

Foto: QUARTO

KLASSIKEREN

THISENTANGLEMENT

Der er ikke nogen stavfejl i overskriften. Det er helt med vilje, at de to ord står skrevet ud i en køre, for danserne blev nærmest bundet sammen af reb. Forestillingen ‘THISENTANGLEMENT’ blev fremvist af QUARTO i 2018 og værket var en selvstændig forlængelse af forestillingerne ‘Knot Body’, ‘Beauty of Accident’ og ‘Durational Rope’. Hvert værk i QUARTOs ‘Reb’-serie arbejder med et hele 1.000 meter langt reb på forskellige måder. De beskrev selv forestillingen sådan: “En massiv, levende sort tråd transformeres fra en stor bunke til en lasso, en pisk, en slange og så en stor knude, et multidimensionelt mønster, et utilsigtet rumligt ornament, en labyrint, en vidtstrakt masse der slynger sig, gemmer, afslører og bliver til de kroppe, som det bringer sammen og adskiller. Undervejs afsløres afstand mellem de konventionelle køn (mand/kvinde), og substans (fravær/nærvær) afsløres og indtages.”

Tak til Dansehallerne for at hjælpe med billeder og information

Jan Hertz var ‘for færdig’ til elevskolen, blev smidt ud og måtte gå den hårde vej – sin helt egen. Siden blev han både skuespiller, iscenesætter og teaterchef. Og så har han været chef for Dronning Margrethe.

Han er ikke i tvivl om, hvornår det gik op for ham, at han havde et fighter-gen, der nok skulle bære ham igennem. Jan Hertz. Også selv om det ikke altid var i sync med sin omverden.

“Året før jeg kom ind på elevskolen, havde jeg et meget spændende forår, hvor jeg flere gange var til interview med Leon Feder på Aalborg Teater. Han skulle tiltræde som direktør og tilbød mig at stå for børne- og ungdomsteateret. Samtidig kunne jeg få lov til at spille Perchik i ‘Spillemand på en tagryg’. Lige netop på det tidspunkt stod jeg et sted, hvor jeg for første gang i mit liv tænkte ‘hvad vil jeg?’. Jeg havde hjulpet andre med at komme ind på elevskolen. På må og få. Nu blev jeg altså nødt til at prøve selv.”

Med hjælp fra Birthe Backhausen og Søren Weiss kom Jan Hertz ind på elevskolen i Aarhus med klassekammerater som Kirsten Lehfeldt, Søren Spanning, Ole Thestrup, Bente Eskesen, Bent Vestergaard og Eva Rungwald.

“Jeg var forvirret på elevskolen. For jeg havde jo været ude i marken og prøvet meget – for eksempel havde jeg instrueret skolekomedier – så jeg var på nogle områder selvkørende, og så var der andre sider, som jeg kom til kort over for. Jeg kunne for meget – men alligevel for lidt. Jeg havde aldrig prøvet at plante et frø og væde det og set, hvad det kunne blive til – jeg havde ikke givet mig selv lov til det – men havde i stedet lavet min egen værktøjskasse.”

Allerede som dreng var Jan Hertz, uden at spørge sine forældre, gået til casting på filmen ‘Der var engang en krig’ (1966) med manuskript af Klaus Rifbjerg og til stykket ‘Hekseri eller blind Alarm’ samme år på

Det Kongelige Teater. Han fik tilbudt at være med begge steder, men hans forældre satte sig imod, fordi de ikke syntes, Jan var god nok i skolen.

For færdig til elevskolen

I dag kan Jan Hertz godt se, at det var klogt nok, men dengang sårede det ham dybt.

“Jeg aner ikke, hvor min teaterinteresse kom fra, for jeg blev absolut ikke sparket i den retning af mine forældre. De var af den slags, hvor man skulle have sin studentereksamen, hvad jeg da også fik på Ordrup Gymnasium. Som barn var jeg meget alene og kunne godt finde på bare at sidde oppe i et træ – med mine eftertanker og et godt overblik. Jeg sad og fantaserede og skrev vel i virkeligheden allerede inde i hovedet, ligesom jeg skrev eventyr ned på papir. Men når det trak op til leg, skyggespil, teater eller noget med at klæde sig ud, trak det i mig, og så kom jeg ned fra træet.”

Og gennem alle børne- og ungdomsårene uddannede Jan Hertz så at sige sig selv i teatret og hele verden omkring det.

“Jeg ville sådan set gerne fordybe mig på uddannelsen og give mig selv, det jeg så brændende søgte. Efter et år tog andre beslutningen for mig om, at jeg skulle stoppe. De syntes, at jeg var ‘for færdig’. De syntes, jeg gik efter resultatet – og det gjorde jeg også. Jeg hørte godt, hvad der blev sagt, men min hjerne forstod det ikke. Den forstod kun, at jeg skulle prøve at være så god som muligt – yde mit allerbedste. Men det var jo netop det, jeg ikke behøvede at gøre på en elevskole, hvor jeg kunne være i proces, trække vejret og lære tingene fra bunden, men jeg havde for meget krudt i røven til det.”

Andre chancer

Jan Hertz husker stadig tydeligt den dag, hvor han blev bedt om ikke at fortsætte på elevskolen efter det første år.

“Jeg glemmer det aldrig. Man tog en konklusion fra mig. ‘Det har jo ikke noget med dit talent at gøre, Jan. Det har noget at gøre med, at du hele tiden søger resultater’ blev der sagt. Jeg forstod så bare ikke, at man først indkaldte mig, da året var omme i stedet for meget tidligere? Hvorfor lade mig køre mit løb, når man kunne se, at det ikke var af ond vilje? Så der blev jeg sgu gal på rektor Freddy Koch.”

Samme aften gik 23-årige Jan Hertz i byen med kammeraten Ole Thestrup, der drak Hertz fuld i porsesnaps, som han af samme grund ikke har drukket siden 1972. Han kom dog hurtigt i gang med andre teateropgaver. For eksempel hos Bodil Lindorff på børneteateret Filuren. Her skulle han stille dekorationer op og spille for børn. Det blev også til en opringning til Leon Feder på Aalborg Teater, der havde haft spurgt omkring på Jan Hertz allerede før tiden på elevskolen. Og selv om det gamle tilbud var forpasset, fik han et nyt. I stykket ‘Børsbaronen’, der skulle op i foråret 1973.

“Det gjorde, at jeg ligesom havde en sæson – og så var jeg for alvor i gang.”

Siden har Jan Hertz klaret sig forbilledligt uden officiel skuespilleruddannelse og bevist, at man sagtens kan lære noget på selve scenen. Instruktør og teaterdirektør blev han også. Han kan det meste, der efterspørges i branchen, men måske har hans profil været lidt mere utydelig end de fleste skuespilleres.

“Det er jo på en gang problemet og samtidig løsningen. Er det forbudt at være dygtig til flere ting? Ja! Kan han mon

Jan Hertz i udvalg

Født i Hellerup 8. juli, 1949. Har blandt andet været med i:

Teater

- Jeg tror kun på et had (2022), instruktør
- Cabaret (1988)
- Stop verden, jeg vil af (1982)
- Piaf (1980 og 1997), instruktør
- Esbjerg Revyen (1978-1981)

Film og tv

- Mennesker bliver spist (2015)
- Bertram og co. (1999)
- Klinkevals (1999)
- Strisser på Samsø (1998)
- En by i Provinsen (1979)

Jan Hertz i ‘Cabaret’ i Göteborg, 1988

spille en rolle i en film den ene dag, når han instruerer andre skuespillere en anden dag? Eller når han var teaterchef? I den forbindelse er det min erfaring, at man kan blive for retningsudydelig.”

‘Cabaret’ som skæbne

Man kan også lære af at optræde med dygtige læremestre.

“Det var jo sådan, det var begyndt. Jeg siger ikke, det er sådan, det absolut skal være, for jeg havde nok haft rigtig godt af at være på elevskole. Den mest tydelige konsekvens, jeg har oplevet af dette, var da jeg gik til optagelsesprøve i Göteborg til rollen som konferencieren i ‘Cabaret’. Instruktøren ville have en udefra, som publikum ikke anede, hvem var, fordi man på den led gjorde publikum behørigt usikre hver aften, når jeg kom ned af den der vindeltrappe. De anede ikke, hvad det der gespenst var,” husker Jan Hertz.

Musicalen ‘Cabaret’ havde på en måde forfulgt ham gennem årene.

“Uden jeg har villet det. Helt fra gymnasiet. Året efter jeg bliver student, blev jeg af Ordrup Gymnasium spurgt om, hvor vidt jeg ville instruere årets skolekomedie, og det var ‘Cabaret’. Vi lånte kostumerne fra Allé Scenen. Sally Bowles blev spillet af Birgitte Bruun, der gik i 2.G på det tidspunkt. Hendes moster, Birgitte Price, kom og så stykket og skaffede mig ind som instruktørassistent hos John Price, og det var ikke så lidt af en masterclass. Jeg havde også hjulpet med opsætning af samme stykke på Gl. Hellerup med Søren Sætter-Lassen som en genial konferencier. Både før og siden har jeg sagt ja, når det har haft noget med ‘Cabaret’ at gøre,” siger Hertz og fortsætter:

“I Göteborg blev jeg spurgt, om jeg havde spillet mange seriøse roller i Danmark. Nej, egentlig ikke. Jeg begyndte bare at arbejde, og derfor så de mig mere som den, jeg i sin tid søgte ind på elevskolen for at blive. Det var en stor lise at blive set af nogle nye, der ikke havde fordomme. Vi er i 1988, og hvis ikke jeg var tiltrådt som chef for Amager Scenen, havde jeg også spillet Higgins i ‘My Fair Lady’ deroppe i 1989.”

I Sverige har Hertz medvirket i sammenlagt 20 produktioner, hvoraf halvdelen var med Eva Rydberg.

Amager Scenens sidste omgang

Men det blev Amager Scenen, som Hertz valgte. Han blev kraftigt opfordret af Jørgen Buckhøj, der selv ville gå af.

“Jeg har aldrig villet være leder, men det havde min forgænger Buckhøj heller ikke. Han ville bare sørge for, at teatret ikke lukkede. Det ville jeg også gerne. Det blev en spændende livsstraf og udfordring, som jeg havde så godt af. Folkeligt teater i øjenhøjde kan du ikke gøre overfladisk, for så bliver et ikke underholdende. Jeg var ikke en folkelig type, men jeg blev mere oprigtig i de år ved at beskæftige mig med det. At kunne tale med sit publikum er vigtigt.”

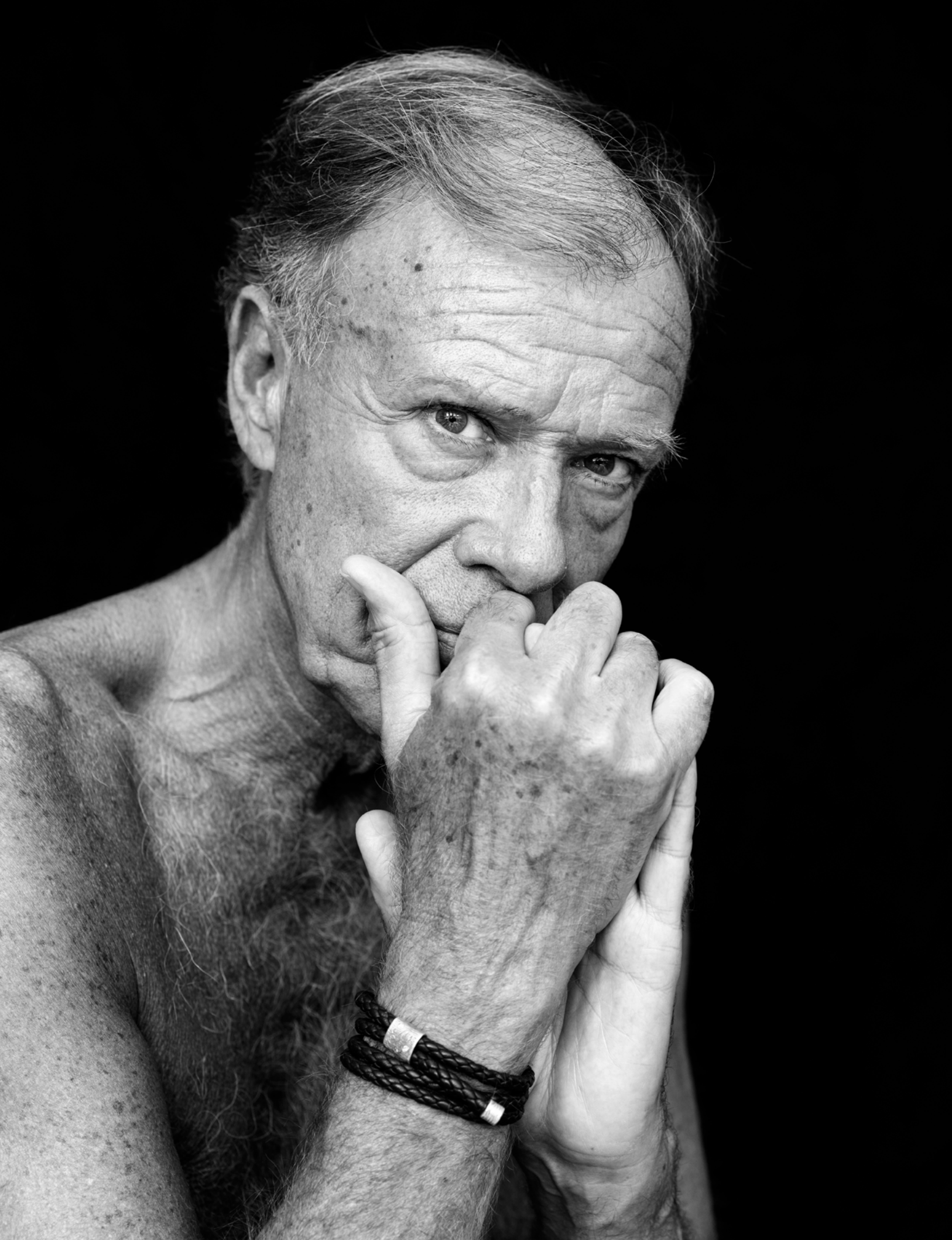
På forhånd var der en vis skepsis i forhold til, om Hertz kunne gøre ‘matadoren’ kunsten efter.

“Vi tog fat i det fra enden med sponsorer og så med et repertoire, der fyldte scenen. Med langt mere bredde og flere farver end bare at spille en farce med fem døre. Blandt stykkerne var ‘Landsmandliv’, ‘Frøken Nitouche’, ‘Stamherren’, ‘Sound of music’ og ‘Sommer i Tyrol’. Scenen var 16 meter bred, så det var nærmest som i wide-screenfilm. Vi lod Rigmor Mydtskov fotografere stjernerne og hang portrætterne i entreen. Den slags huskede jeg selv, fra da jeg kom på Folketeatret som barn. Jeg åd det råt. Vi havde haft en belægningsprocent på 98,4 procent, da jeg stoppede efter syv år. Når det er gået allerbedst, har jeg aldrig været den, der kunne låne mig tilbage og nyde mig selv over resultatet. Så har jeg sagt ‘hvad vil du bruge det her til?’. Eller skal du videre? Vi havde skiftet betrækket på stolene og købt tre biografer i Amagercenteret, og så begyndte de at grave til metroen. Der kom rotter op af jorden, og det så jeg som et tegn om at stoppe.”

Kærlighed i Skarnkassen

I 1999 blev Jan Hertz headhuntet til at være underholdningschef i Tivoli.

“Entreprenøren med salgsnæsen havde brug for en kunstnerisk leder. Det var godt set, at han valgte mig. Efter knap tre år

døde jeg dog i administrationen, men min hovedopgave undervejs blev at rationa-
lisere Pantomimeteatret, og det lykkedes
med sværds slag. Undervejs skulle vi huse
dronningen med hendes første opgave.
Vi havde en kunstnerisk sparring ud i det
scenografiske med ideer. Jeg oplevede en
dybt fokuseret og engageret dronning –
ned til mindste detalje. Hatten af for hen-
des indgang til tekstiler og til den enkelte
karakterrolle. Jeg spurgte simpelthen mig
selv, om hun havde arbejdet om natten, kan
jeg huske.”

Opført blev H.C. Andersen-balletten
‘Kærlighed i skarnkassen’, som den kom til
at hedde,

“Vi spurgte dronningen, hvad hun
syntes, balletten skulle hedde. Hun sad ved
sit sofabord og sagde ‘det er meget mor-
somt, man bliver spurgt om det, når man
har arbejdet på det i flere søndage. Man
kunne jo kalde den for ‘Kjærestefolkene’
med ‘j’ – ligesom H. C. Andersen – men så
ville folk sige, vi var snobbede. Så det gør
vi ikke. ‘Toppen og bolden’ kan vi ikke
kalde det, for det er ikke den fulde sand-
hed, og ‘Flipperne’ heller ikke, for det er en
blanding af det her med at være oppe og
nede i samfundet. Jeg får lyst til noget, og
nu siger jeg det ligeud af hjertet. Jeg synes,
vi skal kalde det ‘Kærlighed i skarnkassen’.
Så er vi dernede, hvor det klæder os alle
sammen at være.”

Krukkeri var der ikke meget af hos
majestæten:

“Dronningen ankom med H. C. Ander-
sens værker og en tegneblok. Bum! Hun
havde glædet sig til samarbejdet, og sagde
så ‘jeg vil bare lige sige, at det kan godt
være, man er landets fuldstændig berøm-
mede og udmærkede leder, men derfor kan
man jo godt være en fatalt talentløs sceno-
graf. Så vil I ikke være søde at sige jeres
mening, selv om jeg godt ved, det er svært.”

Ikke en parodi

Jan Hertz har siden 1980 optrådt som
Dronning Margrethe, og han har insisteret
på at skrive en ny tekst hver gang – til
netop den lejlighed der nu var tale om, og
til den tid han befandt sig i. Det er blevet
til knap 800 på omkring 45 år

“Det har kraftpetervæltেমig været et
hestearbejde. Det må nemlig ikke være som
i en revy, selv om det startede i Esbjerg-
revyen i 1980. Jeg ophørte hurtigt med
at parodiere hende, fordi hun selv blev
dygtigere til sit job. Jeg gør noget andet –
jeg opfører mig, som om jeg er hende. Det
skal være underholdende og indholdsrigt
med kant, som når dronningen selv taler.
Jeg er klædt ud, og billedligt talt kan man
sige, at den paryk jeg bærer, er af ægte hår.”

Da Margrethe fyldte 50 år, blev Hertz
spurgt, om han ville danse hendes del
af en trio, hvor to andre var Benedikte
og Anne-Marie. I al hemmelighed blev
nummeret indstuderet, hvor der blandt
andet blev danset ‘Napoli’. Bagefter blev
Jan Hertz inviteret til en privat middag
på Marienborg sammen med omkring
40 andre.

“Det var virkelig hyggeligt – med alle
sportsvennerne og nogle af de andre
optrædende fra tv-fejringen, som for
eksempel Edith Guillaume og Michala
Petri. Undervejs kom jeg og hun pludselig
til at stå overfor hinanden, hvorpå hun
udbryder: ‘gud, der er De jo!’, og det røg så
ud af munden på mig ‘ja, tak i lige mådel’.
Vi fik så kaffe og avecer. Senere på aftenen
ville Prins Henrik gerne have, at jeg
efterlignede dronningen, men det gør man
jo ikke bare sådan lige. Sveden sprang fra
min pande. Han fortsatte opfordringerne
og foreslog endda, at vi kunne hente en af
hendes egne kjoler. Det lykkedes mig at
undvige, og i stedet gik jeg hen til dron-
ningen og fortalte, at jeg syntes, trine-
ne til ‘Napoli’ var svære at danse i høje hæle.
Dronningen sprang ud på gulvet, viste selv
trinene og gav mig ret. Og derefter sagde
hun noget, der gjorde mig glad – ‘jeg var
meget glad for deres parodi, og jeg vil gå så
vidt som til at sige – det var ingen parodi.
Jeg så jo mig selv. Anne-Marie hang ud
over balkonkanten af grin, og prinsesse
Benedikte grinede så meget, at hendes
mascara hang nede på knæene.”

For lidt skuespil

Oprindeligt var Jan Hertz udset til at
overtage familiefirmaet, juvelerbutikken
P. Hertz i Købmagergade, men han havde
slet ikke lyst.

“Det har jeg aldrig villet, og der var
tavshed i stuen, da det kom frem. Min
energi har altid været lystbetonet. Hvis
jeg ikke har ild i røven eller ild i flammen,
hvordan søren skal andre så få det? Så jeg
har altid besluttet mig for, også når jeg var
arbejdsgiver og sådan noget, at stå frem,
have humør eller blive væk. Folk er nødt til
at mærke, at ham der, ham bliver de nødt
til at følge, for han vil noget. Den hardcore
businessside af tingene lærer jo også en
at få fart på. Men det kan være svært at
holde sig relevant, fordi det er andre, der
bestemmer, hvad man skal være med i som
skuespiller,” siger Jan Hertz og fortsætter:

“Da Erik Clausen ringede til mig og
spurgte, om jeg ville have en lille rolle
i ‘Mennesker bliver spist’, sagde jeg ja,
næsten inden han havde talt færdig. Jeg
spillede en tyggegummifabrikant, der bor
i Frankrig med sin alkoholiserede kone,

spillet af Katrine Jensenius. Rasmus Botoft
spurgte mig i den forbindelse, hvorfor jeg
ikke blevet brugt meget mere på film. Jeg
er jo lykkelig, når jeg laver sådan noget,
men folk har formentlig troet, at jeg lavede
alt muligt andet. Og så har jeg aldrig
bevidst været med i kliker for at få arbejde.
Jeg har drukket mig for lidt fuld sammen
med andre på Alleenberg. Jeg har aldrig
været arrogant, men nogen har måske
syntes det. For h..., jeg har en svensk mor
og en jødisk far, og en mormor, der er født
i Great Britain, som hun siger ‘no, I’m not
English, I’m British-born’. Altså, det har jo
ligget i mit gen.”

Den nøgne sandhed

Selv om der har været meget revy i Jan
Hertz’ liv, er han dog holdt op med det –
i en alder af efterhånden 75 år.

“I revyen sætter du virkeligheden på
spidsen. Jeg både hader det og elsker det.
Fordi det kan laves med smag. Og det
kan laves med for lidt smag – og med den
formulering er jeg venlig. Jeg sagde nemlig
ikke ‘uden smag’. Mit mål har altid været,
med en vis form for elegance, at udlevere
folk, så publikum kan få lov at tænke den
sidste bid selv. For mange serverer det hele
på et bræt, så det uæstetisk bliver hældt
ud over publikum, og man dermed tror, at
man er mere underholdende. Men gu’ er
man ej. Det er ligesom med et isbjerg.
Isbjergets kolossale magt beviser det, ved
at der kun er en tiendedel over vandet
– det er i de ni tiendedele under vandet,
fylden findes, og det er det, der skaber
magten. Når revy er godt, er det jo ny
dansk dramatik i sin helt rå form og med
rækkefølgen af numrene kan du tage fejl
og misse et godt nummer, og du kan højne
et mindre godt nummer, fordi det ligger
rigtigt i rækkefølgen. Efter mange revyer
og produktion af Revyernes revy i syv år,
syntes jeg bare, at nok var nok.

Hvad er dit ønskescenarie i de næste år?

“At jeg må komme ud i arbejdsforhold
i samspil med andre, i noget jeg ikke har
prøvet før. Med kreativ frihed, hvor jeg
skal byde ind til fordel for det fælles skabte
resultat. Jeg har måtte gå den hårde vej
,og jeg er klar til den nøgne sandhed – helt
ind til benet. Fordi det har jeg overskuddet
til det nu. Jeg synes ikke, jeg sidder og
bliver melankolsk som en gammel mand.
Jeg sidder, som om jeg er midt i tingene,
og sådan har jeg det. Jeg har fugt under
armene af iver.” ●

Om teatret, filmen og menneskerne omkring scenekunsten

Af Jacob Wendt Jensen

Høsten af bøger i året 2024 byder på både noget urgammelt og helt og aldeles nyt i mange forskellige genrer. Fra Dario Fo til ‘Matador’ over Birgitte Reimer og Jens Albinus og meget mere til. Her følger en vejledning til dem, der har lyst til at gå på biblioteket eller i boghandlen.

Når det gælder om at skaffe sig information om de skabende kræfter i den verden, Dansk Skuespillerforbunds medlemmer lever i, bliver man mødt af mange forskellige genrer af bøger. Samtalebogen, livsbiografien, den mere på forskellige leder og kanter selektive biografi og selvbiografien. Og så er der analyserne, perspektiveringerne og de mere eller mindre dybe dyk ned i historien, der ligger langt bagude.

Smag og behag vil afgøre, hvilken slags bøger, man hver især har lyst til at læse, og derfor er nærværende gennemgang af årets bøger heller ikke anmeldelser. Det er mere et forsøg på at varedeklarere formen, stilen og tyngden – og derudfra kan I som læsere så selv undersøge videre.

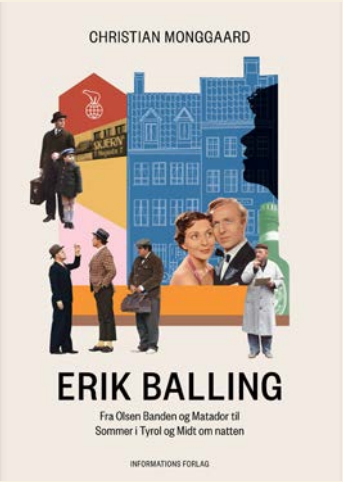
Selvbiografi og biografi

Vi kan lige så godt få den af vejen med det samme, inden nogen begynder at råbe op om inhabilitet. Ja, bladets redaktør har skrevet en bog om Judy Gringer, og den skal så også nævnes her. Dog uden at overdrive. Det er en ghostwritet selvbiografi, hvor jeg har talt med Gringer i mange timer og derefter har skrevet bogen, som om jeg var hende. Ideen er at give skuespilleren mulighed for at fortælle om sit liv, hvad hun gør i ‘Judy Gringer – en sexbombes bekendelser’. Titlen er valgt med tungen i kinden, og Judy fortæller om sine bedste roller på både teatret og i film og supplerer med mere private anekdoter om mændene i sit liv – primært Dirch Passer, som hun var kærester med i fem år.

Men også Morten Grunwald, Gabriel Axel, Preben Kaas og Otto Brandenburg. Det er en tur nedad Mindernes Allé, til dem der dyrker gamle danske folkekomedier.

Når det gælder ‘En gang til for Prins Knud – en biografi om Birgitte Reimer’ er Brian Petersen og Hans Skaarup gået anderledes grundigt til værks. Den vel-researchede og grundige biografi bygger både på omfattende research og interviews med folk, der har kendt revystjernen Birgitte Reimer, og forfatterne har også besøgt Reimer i Sydfrankrig, hvor hun var kromutter indtil 2021, hvor hun døde.

På bogens forside ses Reimer i Cirkus-revyn 1959, og hun var da også mest kendt for revyer. På film lyste hun kraftigt op i Erik Ballings ‘Vi som går køkkenvejen’ (1953). De to forfattere fremkalder Reimers talent forbilledligt med egne konklusioner, vidnesbyrd fra kolleger og citater fra anmeldelser gennem tiderne. På den led er der tale om en bog, man elsker eksisterer. Og så er den pakket ind i en mindre kendt og gruopvækkende historie om, hvordan Reimer pludselig midt i karrieren vælger at flytte til Sydfrankrig med sin mand, Ole Bornemann. Med nød og næppe får forfatterne interviewet Reimer dernede, men det er ikke med mandens gode vilje. For at sige det lige ud, så holder han hende fanget i et jerngreb. Så fast og så meget mod hendes vilje, at nogle tidligere kolleger (blandt andre Bodil Udsen) på et tidspunkt bryggede en plan om at bortføre Reimer tilbage til Danmark.

→ Erik Balling – fra Olsen Banden og Matador til Sommer i Tyrol og Midt om natten, Christian Monggaard, Informations Forlag.

→ En gang til for Prins Knud – en biografi om Birgitte Reimer, Brian Petersen og Hans Skaarup, Multivers.

→ Judy Gringer – en sexbombes bekendelser, Jacob Wendt Jensen, Forlaget Format.

→ Søren Østergaard – så grin dog!, Søren Dahl, Gyldendal.

Og så er der selvfølgelig hele anekdoten om revyvisen ‘Så ta’r vi den én gang til for prins Knud’ i slowmotion og bevarings-værdige og glørværdige sort-hvide farver.

Østergaard og Frödin

I år bliver også både Søren Østergaard og Peter Frödin portrætteret i bogform. På to meget forskellige måder.

Søren Dahl gestalter Søren Østergaard i jeg-form – dog afbrudt af en sød kærlighedserklæring fra hustru Lisbet Lundquist. Østergaard er, som de fleste vil vide, skuespilleren, der nærmest inden han var færdiguddannet skrev det originale one-manshow ‘Hvem ringer Frøken klokken for?’, som blev opført på Teatret Sorte Hest. Siden blev han lærer i improvisation på skuespillerskolen, og senere opfandt han sit Zirkus Nemo, der nu har eksisteret så længe, at man har en fornemmelse af, at de fylder rundt hver eneste sæson. Alt det fortælles der veloplagt om i ‘Søren Østergaard – så grin dog!’. Særligt sjovt er det at høre om en mislykket tur til Tyskland, hvor han og Flemming Jensen, i deres iver efter at tjene hurtige penge, blev ført bag lyset på. Østergaard er bare godt selskab både på scenen og bag den – både med rød næse og uden. Excentrisk på en verdensfjern og poetisk facon.

I ‘Peter Frödin – kan han li’ at fiske?’ har Danni Travn hjulpet med at fortælle Frödins historie. Skuespilleren insisterer på at være positiv ned til mindste detalje. For eksempel er bogen blevet til ‘I et dejligt samarbejde med Danni Travn’, og

den er udgivet af ‘de skønne mennesker på Politikens Forlag’. Det giver en lidt forceret vibe af godt humør, inden man overhovedet er gået i gang med læsningen. Heldigvis er der tale om en varm og empatisk fortælling, så de mennesker der ser lidt sortere på livet, kan også få noget ud af bogen, hvis de trækker nogle af Ole Henriksen-vibrationerne om at ‘alt er godt’ fra. Vi er med fra vuggen, forbi de kloge og søde forældre og frem til ungdomsvennerne og skuespillerkarrieren i anden halvdel af bogen. Billedudvalget er fremragende, men man ville gerne have haft lidt mere med om skuespillerfaget, men alt i alt kan bogen sagtens anbefales.

Skarpe dåseåbnere

Scenesat og Selskabet for Dansk Teaterhistorie har udgivet to små pocketbøger om henholdsvis ‘Revy’ og ‘Skuespil’. Det ser ud til, at de er inspireret af Aarhus Universitets Tænkepauser, hvor store emner tages op i et hyperkoncentreret format. Essays på 60-70 sider.

Museumsinspektør på STORM, Rikke Rottensten har skrevet bogen om revy, og hun virker som rette kvinde. Bogen er godt skrevet, som den hopper frem over revytoppene i historien, mens man fornemmer den del af isbjerget, man ikke kan se, som det giver respekt for det, der serveres. Bogen afsluttes med ordene ‘revyn er et spejl. Af os som borgere i Danmark. Måske af revyen selv. Den skal repræsentere mange, den skal også turde udfordre. Ikke kun os, men selvfølgelig også sig selv.’ Der

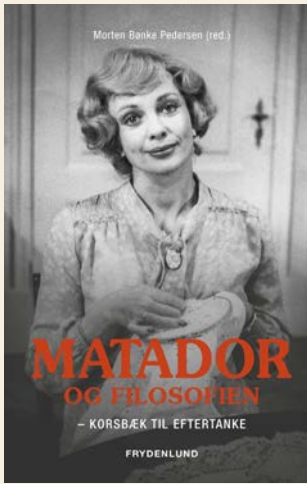
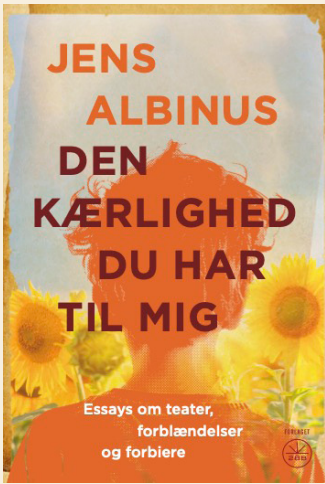
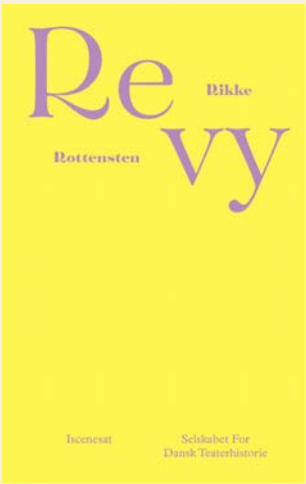
er ikke noget nyt i bogen, men det helt væsentlige er med, og det var jo ideen.

De har været to om at skrive ‘Skuespil’, nemlig Erik Hvidt (tidligere direktør for Revymuseet) og Per Lykke, der blandt andet anmelder på Politiken. De to flyver kyndigt gennem teaterhistorien, fra da teatret blev født i 1722 – måske husker nogen, at 300-året blev fejret i 2022? – og så næsten helt frem til i dag. Blandt kapitелoverskrifterne er ‘Holbergs teater’, ‘Heiberg-æraen’, ‘Det Kongelige Teater får konkurrence’ og fra nyere tid ‘Absurdismen i Aarhus’ og ‘Instruktøren er stjernen’.

Begge bøger er små, fyndige og skarpe dåseåbnere til ‘hele historien’, og vil man videre, kan man jo passende begynde med de andre bøger om emnerne i kildelisterne.

Manden der instruerede ‘Matador’

Tv-serien ‘Matador’ er en sejlivet størrelse, og den er i år på to måder i centrum i to meget forskellige bøger. Filmredaktør på avisen Information, Christian Monggaard, udgav i 2011 sin første biografi om instruktør, manuskriptforfatter og direktør på Nordisk Film, Erik Balling. Nu da den har været udsolgt længe, har han i 2024 – året hvor Balling kunne have fyldt 100 år – skrevet en ny version af sin gamle bog. Forstået på den måde, at den gamle tekst er gennemskrevet og nyredigeret og ved hjælp af endnu flere interviews og ny jagt i arkivkasserne er der kommet flere sider og flere detaljer til. Undertitlen ‘Fra Olsen Banden og Matador til Sommer i Tyrol og Midt om natten’ indikerer, at Erik Balling

→ *Peter Frödin – kan han li’ at fiske og andre godbidder fra mit vidunderlige liv, Danni Travn, Politikens Forlag.*

→ *Revy, Rikke Rottensten, Iscenesat og Selskabet for Dansk Teaterhistorie.*

→ *Skuespil, Erik Hvidt og Per Lykke, Iscenesat og Selskabet for Dansk Teaterhistorie.*

→ *Den kærlighed du har til mig – Essays om teater, forblændelser og forbieri, Jens Albinus, Forlaget 28B.*

→ *Her bruser strømmen forbi, Stina Ekblad, Multivers.*

→ *Matador og filosofien – Korsbæk til eftertanke, Morten Bønke Pedersen (red.), Frydenlund.*

spændte vidt. Han opfandt den del af folkekomedien, der har mest substans og ofte endda også en pæn portion samfundskritik – hvilket ikke udelukkede, at filmene var velsmurt underholdning. Hans højdepunkt var, efter min mening, ‘Matador’, og den er da også emnet for den næste bog.

I ‘Matador og filosofien – Korsbæk til eftertanke’ griber en lang række universitetsfolk chancen for at filosofere over forskellige etiske aspekter af tv-serien, tro og kvindekamp. Blandt dem er Anette Prehn, Carsten Fogh Nielsen og Jesper Olsen, mens Morten Bønke Petersen har samlet ind og redigeret. Ideen er god, og når tændsatsen til filosofiske tanker er en tv-serie, vi kender, følger man mere beredvilligt med ud i det teoretiske tankegods’ land. Jeg er sikker på, at Lise Nørgaard ville have syntes, at mindst halvdelen af bogen er efterrationaliseret vås, men omvendt så ville hun have været glad for, at serien på en ny måde bliver løftet af vigtige stemmer fra det intellektuelle parnas.

Teater i andre lande

Efter ‘Kunsten at gå baglæns’ i 2021, der havde prædikatet ‘roman’, er nu fra Jens Albinus’ hånd udkommet ‘Den kærlighed du har til mig’, og her er undertitlen ‘Essays om teater, forblændelser og forbieri’. For mig er mærkaterne på bøgerne ligegyldige – mere essentielt er det, at Jens Albinus har noget på hjerte, talent til at beskrive det og et vist mod i afleveringen. Og læg dertil humor og selvironi. Som for eksempel da Albinus beskriver, hvordan han sidste år

medvirkede i et tysk teaterstykke i byen Worms. Oplevelsen ligger langt fra den gang, han var med hos Frank Castorf på Volksbühne. Senest handlede det nemlig mere om at være moderne i et stykke, hvor Albinus følte, at han kun var med som et ansigt fra Lars von Triers ‘Idioterne’. Det er kostelig læsning – som det meste andet i en bog, der altid er mere end velskrevet af Albinus, men som man også af og til ikke helt forstår, hvorfor man nyder.

Tidligere på året udkom også Stina Ekblads erindringsbog ‘Her bruser strømmen forbi’. Den er oversat fra svensk, og hun har skrevet bogen helt selv. Ekblad er uddannet på skuespillerskolen i Odense og havde rundt regnet de første ti år af sit liv som skuespiller i Danmark og har siden spillet her ofte. For eksempel på Republique i ‘Dantes guddommelige komedie’ i 2019, og hun er med i den kommende film ‘Madklubben 2’. Karrieren er bred og stor, og den omfatter blandt andet at blive instrueret af Ingmar Bergman, om hvem hun skriver ‘der var noget køligt hos Ingmar, midt i al den skabende varme. Det kunne ske, at man frøs i hans nærhed. Noget koldt og blankt stak gennem luften, noget skarpt. Han kunne næsten se væmmelig ud. Hans ansigt blev tungt, læberne tynde, øjnene forvandlet til små punkter under kraftige øjenbryn. Han blev fugl, heks, dæmon’ – men hun beskriver ham også som ‘en dreng, grinende, intensiv. Hurtigtalende, næsten stammende’. Bogen handler også om kærligheden til digte og litteratur, så det er en af de mere personlige selvbiografier, jeg gennem tiderne har læst.

Gamle og unge guruer

Når jeg møder skuespillere til de interviews, der kører i Sceneliv lige nu under titlen ‘I skuespillets tjeneste’, sker det ikke sjældent, at den interviewede nævner Dario Fo. Han er så vigtig og så meget forskelligt, at han virkelig fortjener en bog på lidt mere end 500 sider af Bent Holm, der har ballasten til at skrive en bog så grundig, at den godt kunne fortjene at blive oversat til andre sprog. Inden da er den rar at have ved hånden her i Danmark. ‘Fænomenet Fo – gøgler, maler, ven’ lyder titlen. Fo modtog i 1997 Nobelprisen i litteratur. Han var både skuespiller, dramatiker, instruktør, scenograf, billedkunstner og aktivist. En teaterradioaktiv, antiautoritær kraft, man ikke sådan lige kan overse – og som takket være den nye bog nu også kan lære fra sig til nye generationer.

En af de unge, som vil lytte, er måske Embla Kristine Asmussen. Hun har i en alder af kun 21 år har skrevet ‘Enogtyve år i kunstens vold – refleksioner over at være kunstner’. Det er ikke så lidt af en mundfuld at ville lære fra sig i den alder. Og vide at man har villet det næsten fra fødslen. Asmussen har jo næsten hele sit liv været ‘en lille pige med en stor drøm’, som der står i forordet. Man må have respekt for den glæde, det overskud og den omgang fantasteri der er over hele affæren. Hendes egne erfaringer, og nogle fra andre som hun tager ind undervejs, munder ud i noget, hun kalder ‘Menneskemetoden’. Ti punkter, der kan danne baggrund for at

→ *Enogtyve år i kunstens vold – refleksioner over det at være kunstner, Embla Kristine Asmussen.*

→ *Fænomenet Fo – gøgler, maler, ven, Bent Holm, Multivers.*

leve både som menneske og kunstner. Det er en sjov tanke. Tre af punkterne lyder – i nedredigeret format således:

Du skal fatte empati og finde dig selv i en fremmed. Dyk så langt ned i dig selv, at du finder det almenmenneskelige.

Stop med at køre solo. Find en, der altid er med på den værste. En du altid kan regne med. En ven og en kollega. I samspillet, i fællesskabet skabes den største kunst.

Lad nu være med at finde en profet. Meisner eller Stanislavski? Det er lige meget! Find på dit eget. ●

Læserbrev:

Politisk scenekunst kan åbne for vigtige dialoger

Skal teatret blot beskrive virkeligheden eller bidrage til at forandre den?

Sidste nummer af Sceneliv bragte en artikel af Ulla Abildtrup, som ud fra korte interviews med tre teaterkolleger konkluderer, at ‘Politiske scenekunstnere kan lukke for dialogen.’ Og dét kræver en kommentar.

På forskellig måde udtrykker de interviewede en vis skepsis over for den politiske kunst og helt fint med dét. Problemet er Abildtrups entydige konklusion, og at hun ikke giver plads til det modsatte synspunkt: At det kun er godt, at teatret tager stilling til samfundsmæssige dagsordner, giver dem et scenisk udtryk og får publikum til at reflektere og måske ændre både holdning og handling.

Denne ambition har de senere år fået en tiltrængt opblomstring inden for diversitet, klimakamp, flygtningevilkår, global ulighed og meget mere. Selv har jeg taget initiativ til flere forestillinger om Israels besættelse af Palæstina, og det har bestemt ikke været de lukkede dialogers land. Tværtimod har det givet anledning til livlige og gode diskussioner med publikum om forestillingernes form og indhold, uagtet at de har afspejlet et klart standpunkt til tematikken.

Og det skal teatret også kunne rumme. Det betyder selvsagt ikke, at alt teater skal være politisk, men det magtkritiske og normprovokerende har altid været en del af scenekunstens dna. Især dér hvor undertrykkelse og social uretfærdighed er værst, og kunstnere af ren nødvendighed agerer politisk, ofte med betydelig risiko.

Her i smørhullet går det som bekendt noget mere stille for sig, også på scenegulvet. Som Jeppe Aakjær så præcist indrammer det: ‘Du puslingeland, der hygger dig i smug, mens verden brænder om din vugge’. Men derfor må der jo godt knitre en glød ...

I øvrigt får Ulla Abildtrups artikel blandet politisk scenekunst sammen med almene ytringer i den offentlige debat. For indsender man en aviscommentar eller underskriver en støtteerklæring om et ikke-fagspecifikt emne, udtrykker man sig primært som medborger og ikke som kulturarbejder.

Det synes en del kolleger dog at vige tilbage fra af frygt for arbejdsmæssige konsekvenser. Denne berøringsangst og selvcensur er forståelig, men udgør i sidste ende et seriøst demokratisk problem, som vi taler alt for lidt om – og som andre brancher også kender til.

For vores eget vedkommende er det måske værd at huske på ordene fra den amerikanske forfatter og Nobelprismodtager Toni Morrison: ‘I frygtsomme tider må kunstnere aldrig vælge at være tavse’. Og det er der heldigvis stadigt flere, der heller ikke er. Hverken i medier, på gaden eller på scenen.

Jacque Lauritsen
– skuespiller og instruktør

Alene på scenen – som sig selv

Hvordan er det at stå alene på scenen og spille rollen som sig selv? Bliver masken lagt væk? Vi har spurgt tre skuespillere, som på hver sin måde træder ud i spotlyset – uden at være klædt i en andens identitet.

Af Lise Penter Madsen

Jens Jacob Tychsen
Foto: PR-foto

Fra en skræmmende til en swingende affære

Det krævede et langt tilløb, før Jens Jacob Tychsen turde gå på oneman-showscenen. Men da han endelig gjorde det, var det med en stålsat vilje om, at han gjorde det som sig selv og ikke som en vis hr. Weyse.

‘Hva’ siger I? Skulle jeg tage ud og lave onemanshow og stå som mig selv? Er I da fuldstændig vanvittige?’. Sådan nogenlunde husker Jens Jacob Tychsen, at han svarede sine gode venner og kolleger Lars Ranthe og Mads Wille, da de for syv år siden opfordrede ham til at tage hul på at blive den entertainersolist, han havde drømt at blive, siden han var barn.

“Når jeg i den grad havde været vant til at være skuespiller og gemme sig bag en maske og en rolle, kunne jeg ikke forestille mig noget mere skræmmende. Og så endda stå helt alene med ansvaret!” siger Jens Jacob Tychsen.

Ikke desto mindre har han nu på sjette år stor succes med to onemanshows: Det musikalske foredragsshow ‘Bag om Badehotellet’

og ‘En swingende affære’ (eller ‘Showtime’, som det også hedder), hvor han – akkompagneret af pianist, kvartet, bigband eller sågar fuldt orkester – giver den gas som entertainer med comedy, swing, sang og tryl. Han har optrådt i hele landet og i Sverige og Norge.

Hvad skete der lige med, at det var for skræmmende?

Folk var ellevilde

Det, der skete, var arrangementet ‘En romantisk aften i Kongens Have’ i København i 2017. Fra 15 små scener placeret rundt om i haven optrådte en række kunstnere hver især tre x 20 minutter med sang og musik. Publikum kunne sætte sig til rette på græsset og lytte med eller blot promenere til og fra. Jens Jacob Tychsen var en af kunstnerne, selv om han bestemt ikke havde lyst.

“Det forekom mig fuldstændig forfærdeligt at skulle stå der som et dyr i Zoologisk Have, og folk bare kunne defilere forbi. Men – der var så god en økonomi i det, at jeg ikke kunne sige nej.”

Han var godt klar over, at TV 2’s drama-serie ‘Badehotellet’, hvor han med sang og store armbevægelser udfoldede den krukke kongelige skuespiller hr. Weyse, tiltrak et stadigt større antal seere.

“Men jeg er jo ikke sådan en, der går til rød løber-arrangementer og premierer, så jeg havde ikke rigtigt opdaget omfanget af hypen.”

Det opdagede han den aften i Kongens Have. Han ankom hamrende nervøs, og blev det endnu mere, da han så, at der stod hav af mennesker, der ventede på, at han skulle gå på scenen.

“Jeg fattede det ikke. Og folk var ellevilde og lykkelige for det, jeg lavede. Allerede i den første pause stod folk i kø og ville tage selfies med mig og have autografer. Det betød, at jeg slappede mere af under koncert nummer to, og under den tredje tænkte jeg ‘det er sgu da egentlig meget sjovt det her’.”

Lige til højrebenet

Oplevelsen i Kongens Have gav mod på mere, og han sagde ja til at lave en nytårskoncert, hvor han skulle udfylde halvanden time med sang og underholdning.

“Der skulle fyres nogle jokes af, og jeg lavede også lidt trylleri. Pludselig gik det op for mig, at jeg var på vej over i et godt gammeldags underholdningsshow, hvor folk får lidt af det hele. Og jeg kunne lide det!”

Det lå lige til højrebenet at lave et Weyse-show, som han kunne tage på landevejen med. Weyse kunne synge nogle af sine dejlige sange og fortælle anekdoter fra livet på scenen. Og hvem ved, måske Weyse også havde en lille tryllekunstner gemt i sig?

Alle, Jens Jacob Tychsen fortalte om sin ide, syntes, at den sad lige i skabet. Men så kom tvivlen. Var det virkelig det, han ville? Ville han rejse ud som Weyse?

“Når jeg spiller en rolle, er jeg tro over for den. Uanset, hvad jeg laver – om det

er Shakespeare, Kafka, Molière, Weyse, comedy eller et nyt trylleshow, så elsker jeg at fordybe mig og nørde fuldstændig i bund. Jeg kunne ikke svigte Weyse og pludselig begynde at gøre ting, som han aldrig ville gøre. Kunne Weyse for eksempel finde på at trylle?”

Konklusionen blev et stort nej. Weyse risikerede at begrænse ham.

“For så kunne jeg ikke tage Jens Jacobs galskab og indimellem sorte humor med. Publikum skulle selvfølgelig have noget af Weyse, men de skulle også have mig, Jens Jacob, og lære mig at kende.”

Koden til den endelige form knækkede han på baggrund af det spørgsmål, han tit får stillet om, hvor meget Weyse der er i ham selv. Den nysgerrighed og dobbeltheder bruger han i sine shows.

Bryder forventningerne

“Hele tiden ligger jeg på vippen mellem fiktion og Jens Jacob. Når publikum tror, de ved, hvor de har mig, så siger eller gør jeg noget andet, end de forventer,” fortæller han.

Det er netop overraskelserne, han selv morer sig over hos komikere og entertainere som Victor Borge, Steve Martin, Jerry Lewis, Billy Crystal og Andy Kaufmann.

“Tag for eksempel Victor Borge, der igen og igen lagde op til ‘nu skal vi spille lidt Mozart’ og satte sig til klaveret, gjorde klar til at slå tangenterne an – men hver gang rejste sig og gjorde noget helt andet. Eller Steve Martin, når han laver et tryl, der går galt. Det er sjovt, når noget ikke går, som der er lagt op til.”

Et stort compliment

I sine shows holder Jens Jacob Tychsen af at bevæge sig på kanten, hvor det er lige ved at blive pinligt, og han giver i den grad publikum røg.

“Det er kun, fordi publikum kender Weyse-rollen, at jeg kan tillade mig at sige og gøre de ting, jeg gør. Der er så meget komedie i bralrerøve, og publikum ved, at Weyse er for meget. Hvis de ikke havde den bevidsthed med sig, og jeg udelukkende stod som Jens Jacob Tychsen og overhældte dem med spydigheder, så ville jeg få sager på nakken og blive beskyldt for at krænke ældre mennesker.”

Jens Jacob Tychsen har stor kærlighed til Weyse-figuren, som har været en gave og givet ham mulighed for at udfolde sit komiske talent. Men som han pointerer:

“Mine shows hedder ikke Weyse-shows, og jeg er ikke Weyse.”

En dag modtog han en mail fra en mand, som skrev, at han netop havde været inde at se Tychsens show, fordi han var fan af hr. Weyse. ‘Det er jeg ikke mere’ skrev han.

“Nej! Hvad havde jeg gjort galt? Men så fortsatte mailen ‘... nu er jeg fan af Jens Jacob Tychsen’. Yessss, det er en af de største komplimenter, jeg har fået. Det var lige præcis det, jeg drømte om.”

Publikum skal dog ikke regne med, at de får den private Jens Jacob Tychsen. Hvem han er, kommer ikke nogen ved.

“Jeg har nogle gange sagt, at jeg bare er mig selv på scenen, men det er noget vrøvl. Jeg er sgu da ikke mig selv. Jeg har fundet en entertainermaske, og der er ikke nogen tvivl om, at den er tættere på den rigtige Jens Jacob end så meget andet, men det er stadig en maske.”

Efter Weyse

Sidste episode i sidste og tiende sæson af ‘Badehotellet’ er nu løbet over skærmen, og egentlig havde Jens Jacob Tychsen planlagt at lave et rigtigt stort show og tage på turne.

“Jeg tænkte, at det var blevet tid til eksamen. Jeg samler alt det bedste, jeg har lært, og samtidig skal det være en måde at sige farvel til hr. Weyse på.”

Men han er kommet i tvivl. “Jeg har jo allerede bestået entertainerprøven. Måske skal det kapitel lukkes. Det var sjovt, og det lykkedes. Nu skal vi noget andet.”

Han har givet sig selv noget betænkningstid og er booket til både ‘Bag om Badehotellet’ og ‘En swingende affære’ et godt stykke ind i 2025. Han er også så småt begyndt at få lyst til at spille teater igen, efter at han i 2016 oplevede en mental nedsmeltning. 120 opførelser af musicalen ‘The Sound of Music’ blev simpelthen for meget.

Nu har han for første gang i otte år sagt ja til en rolle i et teaterstykke. Et stykke, der vel at mærke ikke er planlagt til at skulle spille i evigheder. Premieren er til næste år.

“Og det er en god tekst, som jeg glæder mig til at dykke ned i.”

I mellemtiden koger det videre i tænkeboksen, for der er så mange andre ting, han måske også gerne vil afprøve. På sin computer har han flere mapper med ideer til tv-serier og film.

“Det er dybt åndssvagt, at jeg ikke prøver at få søsat noget af det, eller i det mindst kommer af sted og får præsenteret ideerne,” forklarer han.

Måske kunne han tænke sig at instruere. Og som noget helt nyt er han begyndt at flirte med tanken om at være tv-vært.

“Jeg er jo ikke længere bange for at være Jens Jacob Tychsen foran et publikum.”

Rasmus Bjerg
Foto: Nicolai Lorenzen

Autofiktion på scenen

I sit nyeste onemanshow, ‘Om et menneske eller noget der ligner’, er Rasmus Bjerg næsten helt inde ved hovedstolen og taler om svære følelser.

Når Rasmus Bjerg stiller sig på scenen i sit første, deciderede musikalske onemanshow ‘Om et menneske eller noget der ligner’, tager han publikum “igennem sit liv som søn, ægtemand, far, entertainer, musiker og skuespiller,” som han selv siger.

Materialet er med andre ord hans eget liv og egne følelser. Publikum får humor, men de får også Rasmus Bjergs blik på svære følelser som tvivl, angst og depression. Med egne ord skræller han i showet helt ind til sin egen sårbarhed.

“Jeg er ikke bange for at vise, hvem jeg er. Jeg vil kategorisere mit show som autofiktion, for i og med at konstruktionen er, at det bliver sat op på en scene, så bevarer jeg en eller anden form for maske,” forklarer han.

“Jeg retter virkeligheden lidt til, så det forhåbentlig forsvinder ud fra min egen navle og bliver en generationsfortælling, som publikum kan spejle sig i. Jeg formidler nogle grundlæggende træk ved at være et menneske midt i livet. Selv om vi mennesker har forskellige historier, er vi jo alle sammen mere eller mindre æltet af den samme surdej og har nogle faste og fælles referencepunkter.”

Har selv noget på hjerte

Kimen til ‘Om et menneske ...’ blev lagt i løbet af de seks år, han optrådte med

showet ‘John’, som han stablede på benene efter succesen med filmen ‘Så længe jeg lever’, hvor han spillede hovedrollen som John Mogensen. I det show blev han bekræftet i, hvor skønt, han synes, det er at syne for mennesker.

“Det var fantastisk. Men altid med john-maske på. Jeg var klædt ud som John, og jeg gik ind på scenen og legede, at jeg var John. Efterhånden fik jeg lyst til at skrælle noget af og arbejde med, hvad jeg selv har på hjerte. John kunne virkelig noget med storytelling og følelser, og det inspirerede mig til at gå i gang med at skrive mine egne sange.”

I alt er det blevet til 14 sange, som blandt andet omfatter kærlighedssange til hans hustru og en vuggevise “som jeg aldrig fik skrevet til mine børn.”

Musikken bliver leveret af musikerne Nicholas Findsen og Jan Kaspersen. Og trods tematikker, der maner til eftertænk-somhed hos publikum, er det hele ikke kun i mol. Der er også gak og satire i showet.

“Jeg tror, at det, der skal opleves – om det er ærligt, sandt eller rørende og dybt – står stærkere, hvis det kan blive forløst af et grin bagefter. Så er sanserne også åbne hos publikum. Jeg føler i hvert fald, at de grin, der kommer fra publikum, kommer helt nede fra maven.”

En befrielse at selv tage styring

Første gang, Rasmus Bjerg optrådte med et onemanshow med materiale fra eget liv, var i 2015. ‘Endelig alene’ hed showet, som tog udgangspunkt i glæder og modgang i barndommen og ungdommen.

“Det var en befrielse at være nået dertil, hvor jeg turde trods tvivlen og sætte egne skibe i søen. I mange år var jeg ansat på en landsdelsscene, og der læner man sig jo meget op ad de andre, men jeg kunne også nogle gange føle, at jeg var havnet i en daglejermentalitet, hvor jeg kun var der på andres nåde. På et tidspunkt følte jeg, at nu måtte jeg simpelthen træde i karakter og tage styringen, ikke bare med mit liv, men også mit professionelle liv.”

Jo, det er nervepirrende at stå med hele ansvaret selv. Der er ikke nogen andre at give skylden, hvis det går galt.

“Jeg sætter min røv i klaskehøjde, men jeg kan godt lide fandeme at stå på mål for det, jeg laver. Til gengæld kan jeg også nyde succesen. Det er den største forløsning at gøre noget selv, når jeg føler, jeg lykkes.”

Og det føler Rasmus Bjerg, at han gør med den musikalske form i ‘Om et menneske ...’:

“Det er en form, jeg kan lide at være i, og jeg er blevet bestyrket i, at det kan publikum også. Så fremadrettet skal jeg da helt sikkert være trubadur. Det er skideskægt.”

Også i gråzonerne spiller vi roller

I sit foredrag ‘Stram op og tag en morfar’ tager Ellen Hillingsø, med selvironi, deltagerne med ind i sin verden. “Men selvfølgelig har jeg da maske på,” fortæller hun.

Ellen Hillingsø
Foto: Emilia Therese Photography

Når vi mennesker bevæger sig ud i verden, er der mange situationer, hvor vi befinder os i en gråzone af, hvad en rolle er, mener Ellen Hillingsø. Og også i gråzonerne spiller vi roller.

“Når jeg holder mit foredrag, spiller jeg rollen som Ellen Hillingsø,” forklarer hun.

“Jeg skaber en illusion. I min fortælling suger jeg måske nok af privat kilde, men fortællingen er formsat. Der er jo en sondering mellem det private og det personlige. Det private er råmaterialet, og det personlige er udtrykket.”

Hun former også udtrykket, når hun er til premierer eller for eksempel taler med journalister.,

“Ja, jeg kommer som mig selv, og jeg taler som mig selv, men det er mig selv i gåseøjne. Vi bærer alle sammen masker hele tiden – tilpasset de situationer, vi befinder os i.”

Det’ sørme, det’ sandt ... DSF’s Nytårskur

Intet nytår uden kur – altså af den sjove slags. Vi taler selvfølgelig om den traditionelle nytårskur hos Dansk Skuespillerforbund, som finder sted:

Søndag 26. januar kl. 15-20 på Tagensvej 85, 2. sal

Kom og mød nye og gamle kolleger, fortæl roverhistorier og få frisk energi til 2025 – vi sørger som altid for god mad og drikke. Vi glæder os til at se så mange som muligt af jer til en festlig og stemningsfuld dag.

Kom skidt fra start

Første gang, Ellen Hillingsø skulle holde et foredrag, gik det galt:

“Jeg ‘bummede’ totalt. Jeg var inviteret til at holde et foredrag, men jeg havde for det første ikke materiale nok, og for det andet var det upersonligt og udvendigt. Jeg vil sige, at jeg døde på scenen,” fortæller hun.

Det førte dog ikke til et ‘aldrig mere’. Tværtimod.

“Efter fiaskoen gik jeg hjem og lavede et reelt foredrag med udgangspunkt i mit eget liv, og nu har jeg været ude på blokvognen et hav af gange. Hold op, hvor har jeg lært meget af det. Man kommer i tusinde forskellige rum. Det ene sted fungerer alt perfekt, det andet sted er der hverken styr på lys eller lyd. Nogle gange kommer folk væltende ind for sent, og nogle er måske fulde. Alt kan ske. Det er virkelig et kursus i gøgl, men man lærer at gribe betingelserne og elske sit publikum. I dag er jeg hverken bange for publikum eller for at stå i rollen som Ellen Hillingsø,” siger hun. ●

Angst og depressiv?

Afhængighed?

Dårligt selvværd?

Jeg vil gerne hjælpe dig!

Hypnoseterapeuten
V/Annette Müller

30110463

www.hypnoseterapeuten.com

DSF STUDIO NYE KURSER OG EFTERUDDANNELSE I 2025

Efter nytår er vi igen klar med et inspirerende udbud af kurser med dygtige undervisere. Som sædvanlig kan du komme til undervisning en eller flere gange om ugen i Åben Studio, og derudover er der en masse gode workshops og events.

ÅBEN STUDIO

*Fri træning for 200 kr. pr. halvår.
Forhåndstilmelding er nødvendig via dsfstudio.dk*

STEMMEN I BEVÆGELSE MED NAJA MÅNSSON

Torsdage 30. januar-13. marts // 200 kr.

Et stemmевærksted, hvor der arbejdes med kropsbevidsthed og åndedrætstræning med fokus på at styrke en sund stemme og med tilbud om en individuel behandling efter aftale.

Naja har 10 års erfaring med at massere og behandle professionelle stemmer og har efter sin kandidatuddannelse i klassisk sang specialiseret sig yderligere inden for faget. Flere hold annonceres i løbet af foråret.

KURSER

FILMSKUESPIL OG SELFTAPE-WORKSHOP MED THOMAS CHAANHING

27.-31. januar // frist 2. januar // 500 kr.

En hands-on-workshop, hvor deltagerne selv er meget på gulvet for at prøve kræfter med at optage et selftape med fokus på kamerabevidsthed og filmskuespilteknik. Der arbejdes med engelske tekster, og hvordan man får mest muligt ud af det tekniske udstyr, man har til rådighed.

Skuespiller Thomas Chaanhing har gennem de seneste 20 år haft større og mindre roller i skandinaviske produktioner og har senest fået hul igennem til det internationale marked.

AUDITION FOR OPERASANGERE

24. februar kl. 10-15 //
tilmelding 6.-17. januar på dsfstudio.dk

Dansk Skuespillerforbunds operaudvalgs 24. kollektive audition finder sted på Det Ny Teater, Gl. Kongevej 29, Sceneindgangen og er for sangere i Dansk Skuespillerforbund, herunder elevmedlemmer hos O.A. og solistklassen.

FILMSKUESPIL MED KARI VIDØ

23.-27. februar // frist 19. februar// 500 kr.

Vil du lære, hvordan du kan bruge dine personlige erfaringer i dit skuespil? Få redskaber til at skabe unikke, levende og troværdige karakterer? Lær en teknik, som hjælper dig til castings og ved selftapes med udgangspunkt i Karis metoder og Chubbuck-teknikken.

Kari Vidø har arbejdet over 30 år som professionel manuskriptforfatter og filminstruktør inden for mange forskellige genrer og platforme.

FRA IDE TIL REALISERING – EN WORKSHOP I KUNSTNERISK ENTREPRENØRSKAB MED INA-MIRIAM ROSENBAUM

3.-7. februar // frist 2. januar // 500 kr.

Som skuespiller går du måske med en ide til en forestilling, men hvordan kommer du videre? Og hvordan er processen fra ide til en eventuel realisering på scenen? Altså – hvordan får du din ide på scenen? I 5 dage arbejder vi med ideudvikling, projektbeskrivelse, budgetlægning, fondsansøgning, sammensætning af hold, samarbejdspartnere samt pr & kommunikation.

Undervisere er skuespiller, instruktør og producent Ina-Miriam Rosenbaum samt indehaver af Bülow Kommunikation, Natasha Holst Bülow.

MEISNERTEKNIK FOR LET ØVEDE MED DITTE MARIA LE-FEVRE

17. + 19. + 21. februar // frist 19. januar // 300 kr.

Kurset henvender sig til skuespillere, der enten har deltaget på intensiv Meisner-teknik for begyndere eller som har erfaring med Meisner. Få skuespillet till at fungere, så du kan levere sandfærdigt under de opdigtede omstændigheder, samtidig med at du lytter, tager ind og følger din egen og din medspillers impuls.

APPLAUS

EBBE TRENSKOW

3.10.1937 - 22.11.2023

Ebbe Trenskow med Tammi Øst i 'Kirsebærhaven'.
Foto: Allan Krogh

Af Louise Kidde Sauntved

Ebbe Trenskow blev født i Viskinde i 1937 og besluttede tidligt, at han ville gå skuespillervejen. En nabo, der genkendte hans passion, forærede ham Holbergs samlede værker, da han var 13. Et klenodie han holdt fast i livet ud. I lokalsamfundet blev der grinet i krogene af hans scenedrømme. Men Ebbe Trenskow var allerede i en ung alder både stålsat og initiativrig og skrev til blandt andre til Otto Leisner og kongelig skuespiller Poul Kern. Og det gav pote. Fra han var 16 brugte han alle sine søndage på at tage til København for at læse hos først Alice Weeke og Agnes Rehni og siden Søren Weiss.

I 1961 kom han ind på Odense Teaters elevskole og debuterede samme år som Rasmus i 'Ulysses von Ithacia'. Det var også på elevskolen, han første gang spillede Lars Kusk i 'Nøddebo Præstegård', en rolle han efterfølgende spillede fem gange på Odense Teater og fire gange på Aalborg Teater. 275 forestillinger i alt.

Efter endt uddannelse blev han i 1964 fastansat på Odense Teater, hvor han de følgende otte år prøvede kræfter med både alvorlige og morsomme roller. Han mestrede begge dele, men brillerede særligt i dem, hvor han kunne vise sin humor og

Ebbe Trenskow, der døde i november sidste år i en alder af 86 år, var en institution i dansk teater. Ikke mindst i Aalborg, hvor han var tilknyttet Aalborg Teater i over 35 år og nåede at spille 137 – meget forskellige – roller. Uden at få en eneste dårlig anmeldelse.

folkelighed. Uden at give køb på dybden, der altid lå inde bag selv de mest muntre portrætter.

Det var også her, han forelskede sig i kollegaen Käthe Kristensen. De fik, til Ebbe Trensnows store lykke, to sønner, Kim og Henrik, men gik fra hinanden efter fire år.

Mange bolde i luften

I 1972 søgte Ebbe Trenskow videre og blev fastansat på Aalborg Teater, hvor han blev i 35 år – plus det løse som freelancer. Det er ikke en overdrivelse at sige, at han med årene blev inkarnationen af Aalborg Teater. Elsket af både publikum og kolleger for sin joviale og muntre tilgang til både livet og sit fag, der dog ikke var ensbetydende med, at han ikke kunne slå i bordet, når det var påkrævet.

Fra 1980 til 1986 var han tillidsmand for teatrets skuespillere, ligesom han fra 1982 til 1996 sad i teatrets bestyrelse som skuespillernes repræsentant.

Også på Aalborg Teater fik han lov at spille roller i alle genrer, store og små, klassikere og nyskrevne. 137 i alt blev det til. Blandt de mange højdepunkter var Corfitz i Holbergs 'Barselsstuen', Thénardier i 'Les Misérables' – og endelig som den gamle tjener Firs i Tjekhovs 'Kirsebærhaven' i 2013, der blev hans sidste rolle.

Det var også på Aalborg Teater, at han i 1973 mødte kærligheden igen – i skikkelse af den søde teaterpiccoline, Marianne. De forøgede familien med yderligere to sønner, Rasmus og Kristian, og nåede at være gift i 25 år. Ebbe Trenskow elskede familien. Men erkendte også, i erindringsbogen 'Et liv ud over scenekanten' fra 2006, at teatret havde det med at sluge hans energi og opmærksomhed. Han kunne nemlig slet ikke lade være med at sætte ting i gang og få nye ideer, og ofte havde han vældigt mange bolde i luften på en gang.

Fra 1984 og de følgende 12 år nåede han således at stå bag både succesfulde sommerspil i Aalborg, amatøroperetter på Skansen i Hals og vikingespil i Hobro, inden han i 1997 tog initiativ til de populære Holbergspil i Svalegården i Aalborg. Blandt andet.

Ebbe Trenskow tilbragte det meste af karrieren på den teater-scene, han elskede så højt. Men han gjorde sig også bemærket i enkelte serier og film, blandt andet den originale 'Rejscholdet' og 'Hvidsten gruppen' fra 2012. Ligesom han lagde stemme til over 200 lydbøger. Og så nåede han da i øvrigt også lige at indspille et par plader med sømandsviser, der var så populære, at en af dem kom på Dansktoppen.

Selv da han ikke kunne optræde professionelt længere, fornægtede entertaineren i ham sig ikke, og han stillede sig gerne op og spillede en danseviser for de andre beboere på det plejecenter, hvor han boede de sidste år af sit liv. Det var også her, han sov stille ind den 22. november 2023. Efter et langt og begivenhedsrigt teaterliv. Der i øvrigt i 1996 indbragte ham Ridderkorset. ●

TEATERV

TIL UNGDOMMEN

7. JAN. - 18. JAN. + **EKSTRA** 19. - 22. FEB.

★★★★★ POV INTERNATIONAL ★★★★★ ISCENE

★★★★★ MORTEN BUCHØJ ★★★★★ KULTURKONGEN

♥♥♥♥ POLITIKEN

BASERET PÅ LINN SVÅBERS BESTSELLER

KARIUS OG BAKTUS

31. JAN. - 16. FEB.

★★★★★ CPH CULTURE

★★★★★ SCENEKANTEN

★★★★★ BØRN I BYEN

★★★★★ KULTURKONGEN

• Zangenbergs Teater

TVILLINGEHJERTE

26. FEB. - 9. MARTS